

Opinnäytetyö (AMK)

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma

Yrityksen tietojärjestelmät

2015

Vilma Aallonloiske, Pia Oksanen

TOIMINNANOHJAUS- JÄRJESTELMÄ HEVOSTALLIYRITTÄJILLE

– tarvekartoitus ja määrittely

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma | Yrityksen tietojärjestelmät

2015 | 62 s

Ohjaaja Anne Jumppanen

Vilma Aallonloiske, Pia Oksanen

TOIMINNANOHJAUSJÄRJESTELMÄ HEVOSTALLIYRITTÄJILLE

Hevostalous ja sen ympärille keskittynyt yritystoiminta on ollut tasaisessa kasvussa 2000-luvun alusta lähtien ja se mahdollistaa harrastamisen laajalle ihmisryhmälle. Suomessa oli vuonna 2013 yli 16 000 tallia ja ne työllistivät noin 15 000 ihmistä ja vuosittain syntyy satoja uusia yrityksiä. Hevostalouden laajuudesta huolimatta hevosalalle ja nimenomaan talliyrittäjille suunniteltuja tietojärjestelmiä ei ole vielä juuri olemassa, vaikka sille alan erityispiirteet huomioon ottaen on tarvetta.

Toimeksianto opinnäytteelle tuli Kulta-ahon ratsutilan omistajalta, Irina Kokolta. Opinnäytteen tarkoituksena oli ensin selvittää yleisesti hevostalliyrittäjille räätälöidyn järjestelmän tarvetta ja hankitun tiedon perusteella suunnitella järjestelmän ominaisuudet. Tarvekartoitus suoritettiin koko maan kattavalla hevosalan yrittäjille suunnatulla verkkokyselyllä. Lähteinä opinnäytetyössä käytettiin laajalti alan tutkimuksia ja muita selvityksiä, joiden pohjalta hahmotettiin hevosityrityksen liittyviä erityispiirteitä.

Kyselyssä saatujen vastausten perusteella hevostalliyrittäjille räätälöidylle tietojärjestelmälle, jolla voidaan hallinnoida yritystoimintaa, on todellinen tarve ja kysyntä.

Tarkka järjestelmäsuunnittelu ei sisältynyt opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön tuloksena suunniteltiin lähtökohdat, joiden pohjalta on mahdollista suunnitella ja toteuttaa tietojärjestelmä.

ASIASANAT:

Tietojärjestelmä, ERP, toiminnanohjaus, hevostalli, talliyrittäjä, yrittäjän apuväline

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Business Information Technology | Information Systems

2015 | 62 pages

Instructor Anne Jumppanen

Vilma Aallonloiske, Pia Oksanen

RESOURCE PLANNING SYSTEM FOR STABLE ENTREPRENEURS IN EQUINE INDUSTRY

Horse industry and the business centered around it has been growing steadily since the early 2000s, and provides a hobby for a wide group of people. There were more than 16 000 stables in Finland in 2013 and they employed about 15 000 people and every year there are hundreds of new businesses born. Despite the scale of the equine industry today, information systems specifically designed for stables entrepreneurs do not yet exist.

The assignment for the thesis was given by Gold Meadow's farm owner Irina Kokko. Purpose of the thesis was to generally study the need for the tailor-made system for horse stable entrepreneurs and the acquired features of the system. Needs assessment was carried out through an online survey. Researches and other studies were widely used as sources and outlined the basis of the special features related to equine entrepreneurship.

The survey revealed that there is a real need and demand for information system tailored for the horse stables entrepreneurs.

The system design was not included in the thesis but it is possible to design and implement information system based for the results of this study.

KEYWORDS:

Information system, ERP, resource planning, horse stable, equestrian entrepreneur, tool for entrepreneur

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUSKYSYMYS JA TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Tutkimuksen lähtökohdat	8
2.2 Tutkimusmenetelmät ja kyselyn toteutus	8
3 HEVOSALA SUOMESSA	11
3.1 Hevosalan toiminnan piirteistä	11
3.2 Alan yritysten tarjoamat palvelut	12
4 HEVOSTALLIYRITTÄJÄT KOHDERYHMÄNÄ	14
4.1 Yrittäjien työtehtävät	14
4.2 Kulurakenne, verotus ja yhteiskunnan tuki	15
4.3 Alan koulutuksesta ja liiketalousosaamisen tarpeista	16
4.4 Hevosyrittäjille suunnatut tietojärjestelmät	18
4.5 Järjestelmän tarve talliyrittäjän näkökulmasta – toimeksiantaja Irina Kokko	19
5 TARVEKARTOITUKSEN TULOKSET	22
5.1 Vastausten määrä	22
5.2 Vastaajien taustatiedot	22
5.3 Vastaajien tarjoamat palvelut	24
5.4 Vastaajien nykyiset järjestelmät ja yrityksen apuvälineet	26
5.5 Hevostalliyrittäjien tietojärjestelmän tarpeellisuus ja toivotut ominaisuudet	27
5.6 Yhteenveto tuloksista	28
6 JÄRJESTELMÄSUUNNITTELU	30
6.1 Järjestelmäsuunnittelusta yleisesti	30
6.2 Tietyille käyttäjälle räätälöidyn järjestelmän suunnittelu	30
6.3 Järjestelmän tarkoitus ja kattavuus	31
6.4 Yleiskuvaus	31
6.5 Toiminta	32
6.5.1 Peruspaketti	32
6.5.2 Extrapaketti1: Ratsastuskoulu	36
6.5.3 Extrapaketti 2: Oriasema	37
6.5.4 Mobiilisovellus	37

6.6 Käyttäjät	37
6.7 Muut ominaisuudet	38
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
LÄHTEET	41

LIITTEET

Liite 1. Kysely	
Liite 2. Kyselyn tulokset	
Liite 3. Hevostalliyrityksen kannattavuuslaskelma	

KUVIOT

Kuvio 1. Yrittäjien koulutus.	23
Kuvio 2. Yritysten ikä.	23
Kuvio 3. Yrityksen tyyppi.	24
Kuvio 4. Palvelut.	25
Kuvio 5. Arviot työtunneista.	26
Kuvio 6. Nykyiset järjestelmät ja apuvälineet.	27
Kuvio 7. Järjestelmän toivotut ominaisuudet.	28
Kuvio 8. Järjestelmän osat.	36
Kuvio 9. Järjestelmän käyttäjien oikeudet.	38

1 JOHDANTO

Hevosten määrä ja niiden ympärille rakentuva harrastus- ja yritystoiminta on ollut kasvussa Suomessa 2000-luvun alusta lähtien. Hevosala on laaja ja monipuolinen. Se kattaa niin yhdistys-, nuoriso- kuin seuratoimintaa, elinkeino- ja yritystoimintaa ja mahdollistaa satojentuhansien suomalaisten harrastuksen. Yrittäjyys alalla ei vaadi koulutusta, vaan harrastus ja unelmat johtavat esimerkiksi talliyrityksen perustamiseen. Tästä johtuen yrittäjien liiketalousosaamisessa ja toiminnan hallinnoimisessa voi olla puutteita.

Kiinnostava piirre on, ettei nimenomaan talliyrittäjille suunnattuja tietojärjestelmiä ja erityisesti toiminnanohjausjärjestelmiä ole juuri lainkaan. Puute on tullut ilmi opinnäytetyön tekijöiden henkilökohtaisen kokemuksen perusteella oman harrastuksen ja talleilla tehdyn työn kautta. Alalla toimivat talliyrittäjät ovat arjessaan kiireisiä; tallityöt vievät suurimman osan yrittäjän ajasta. Liiketalouden töille jää huomattavan vähän resursseja. Kun apuna ei ole tietojärjestelmää, liiketaloustyöt jäävät esimerkiksi hajanaisten Excel-tiedostojen ja kynän ja paperin varaan.

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Kulta-ahon ratsutilan omistaja Irina Kokko Salosta. Toimeksiantaja toivoo työkalua, joka toisi helposti ja nopeasti hevostalliyrittäjälle tärkeiden toimintojen hallinnoinnin saataville. Asiakkuudenhallinta, taloushallinto ja esimerkiksi hevosiin liittyvä tiedonhallinta olisi hyvä saada yhteen sähköiseen työkaluun.

Tämän työn tavoitteena oli selvittää, millainen tietojärjestelmä palvelisi hevostalliyrittäjiä. Työssä kartoitettiin järjestelmän tarvetta ja toivottuja ominaisuuksia toimeksiantajan lisäksi muille hevosalan yrittäjille suunnatun kyselyn avulla. Lopuksi kerättyjen tietojen pohjalta laadittiin alustava suunnitelma tietojärjestelmästä.

Työ on rakennettu empiriaa ja teoriaa yhdistäen samoihin lukuihin, jotta työn pituus säilyisi annetuissa rajoissa.

Opinnäytetyö on suunnattu ensisijaisesti järjestelmäasiantuntijoille sekä hevosalan yrittäjille. Tämän opinnäytetyön pohjalta on tarkoitus myöhemmin rakentaa kyseinen tietojärjestelmä.

2 TUTKIMUSKYSYMYS JA TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Opinnäytetyön tutkimuskysymys oli, millainen tietojärjestelmä palvelisi Suomen hevosalan talliyrittäjiä. Tavoitteena oli selvittää, minkälaisia ominaisuuksia yrittäjät tietojärjestelmältä toivoisivat. Toimeksiantona oli suunnitella kyseinen järjestelmä. Tarve tällaiselle tietojärjestelmälle oli noussut esiin myös useasti opinnäytetyön tekijöiden seurattessa hevosalaa omassa harrastuksessa ja työssä hevosalleilla.

Toimeksiantajan lisäksi tietoa hankittiin laajemmin koko Suomen hevestalliyrittäjien tarpeista, jotta saatiin kattavampi käsitys tietojärjestelmän suunnittelun perusteeksi. Järjestelmäsuunnittelun kannalta oli tarpeellista saada useampia näkökantoja, jotta järjestelmästä tulee tarkoituksenmukainen ja mahdollisimman käyttäjäystävällinen kohderyhmälle (Kuutti 2003, 118).

Kyselyn lisäksi teoreettiseen viitekehykseen kuuluu kattava tausta-aineisto Suomen hevestalliyrittäjistä.

2.2 Tutkimusmenetelmät ja kyselyn toteutus

Selvitystyön pääasialliseksi menetelmäksi valittiin hevestalliyrittäjille suunnattu kysely, jonka tarkoituksena oli tukea ja antaa näkökulmia järjestelmän suunnitteluun. Kyselyllä pyrittiin kartoittamaan, millaiselle järjestelmälle yrittäjillä olisi tarvetta, millaisia ominaisuuksia siltä halutaan ja millaisia toimintoja sen tulisi sisältää.

Kysely valittiin, koska sen avulla voi kerätä tietoa nopeasti ja tavoittaa vastaajia laajalta alueelta. Lisäksi yhdellä kyselyllä voi kysyä monia asioita, joten sillä on helppo kerätä suhteellisen laaja aineisto. Kysely on erinomainen väline erityi-

sesti ihmisten tietojen, käsitysten, toiminnan ja mielipiteiden tutkimiseen. Kyselyn avulla voidaan myös selvittää asioiden välisiä yhteyksiä; kyselyn avulla saadaan määrällistä ja kuvailevaa tietoa. Näin ollen kysely oli sopiva tapa saada selville talliyrittäjien kokemuksia liiketoiminnasta. (Hirsjärvi ym. 2003, 182.)

Kyselyn edustavuuden suhteessa kaikkien vastaajien määrään tulee olla riittävä. Vastausten määrä sinänsä ei ollut tässä tutkimuksessa ratkaiseva tekijä, sillä kyselyn tarkoituksena oli tuoda esiin toimeksiantajan lisäksi muita näkökulmia. Aineiston edustavuus ja tarkoituksenmukaisuus limittyvät toisiinsa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 51).

Kyselyllä hankittiin sekä määrällistä (kvantitatiivista) tietoa että laadullista (kvalitatiivista) tietoa. Kvantitatiivista tutkimusmenetelmää hyödynnettiin kyselylomakkeen vastausten analysoinnissa. Suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä valmiina vastausvaihtoehtoina, joten niistä saadut vastaukset voitiin kuvata prosentteina, ja näin saattaa tulokset tilastollisesti käsiteltävään muotoon. Päätelmien teko perustuu tilastolliseen analysointiin, mm. kyselyn vastaukset kuvataan taulukoiden avulla liitteessä 2. (Hirsjärvi ym. 2003, 166–169.)

Kvalitatiivinen tutkimus mittaa nimensä mukaisesti laatua, esimerkiksi miten automaattinen laskutusajo helpottaisi yrittäjän taloushallintoa, ja koetaanko se tarpeelliseksi. Laadullinen tutkimus voi olla tarkoitukseltaan kartoittava, kuvaileva, selittävä tai ennustava. Esimerkiksi kartoittava tutkimus antaa vastauksia mm. kysymykseen, millaisia toimintoja suunniteltavan tietojärjestelmän tulisi sisältää. (Hirsjärvi ym. 2003, 151–152.)

Kyselyyn tiedonkeruumenetelmänä liittyy myös ongelmia. Kyselyn avulla saatuja tuloksia pidetään helposti pinnallisina ja teoreettisesti vaatimattomina, koska ei ole mitään keinoa varmistua siitä, että vastaajat ovat suhtautuneet kyselyyn vakavasti ja vastanneet huolellisesti ja rehellisesti. On myös vaikea ennakoida etukäteen, miten selkeitä vastausvaihtoehdot ovat vastaajille olleet ja kuinka paljon väärinymmärryksiä on syntynyt. (Hirsjärvi ym. 2003, 182.) Toimeksiantaja kävi kyselyn läpi ennen sen julkaisua. Tällä pyrittiin varmistamaan, että kysymykset on laadittu mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi.

Kysely pyrittiin laatimaan mahdollisimman helposti ja nopeasti täytettäväksi, ja IT-alaa tuntemattomalle ymmärrettäväksi. Kyselyyn vastattiin anonyymisti. Kyselylomake on liitteenä (liite 1).

Kysymykset olivat muodoltaan pääsääntöisesti monivalintakysymyksiä, joihin oli mahdollista vastata valitsemalla yksi tai useampi vastausvaihtoehto. Osassa kysymyksiä oli myös mahdollisuus valita avoin vaihtoehto, jotta mahdolliset näkökulmat, joita ei ennalta osattu ajatella, tulisivat esille. Järjestelmän ominaisuuksia käsittelevissä kysymyksissä käytettiin skaaloihin perustuvaa kysymystyyppiä, jossa vastausvaihtoehdoiksi vastaajille annettiin kyllä, ei, ehkä ja ei mielipidettä (Hirsjärvi ym. 2003, 186–187). Tällä pyrittiin selvittämään järjestelmän mahdollisten ominaisuuksien tärkeyttä ja tarpeellisuutta käyttäjille.

Kysely oli kohdennettu hevosalan yrittäjille, erityisesti talliyrittäjille, mikä kävi ilmi kyselyn esittelytekstissä. Webropol-työkalulla tehtyyn kyselyyn johtava linkki oli julkinen ja julkisessa jaossa internetissä. Kohderyhmää pyrittiin tavoittamaan tiedotteilla Suomen Hippos ry:n verkkosivujen kautta ja sosiaalisen median välityksellä.

Kysely oli avoinna 17.6.–8.9.2014. Alun perin kysely oli tarkoitus sulkea jo heinäkuussa, mutta vähäisen vastausmäärän vuoksi sitä pidettiin auki pidempään, ja kyselyn linkkiä jaettiin laajemmin sosiaalisessa mediassa. Kysely sai näkyvyyttä erityisesti Facebookin suljetussa ”Hevosyrittäjät ympäri Suomen” -ryhmässä. Lisäksi linkkiä jaettiin sähköpostin välityksellä Turun alueen suurimmille talliyrittäjille. Levityksen ansiosta saavutettiin huomattava lisäys vastausten määrässä.

3 HEVOSALA SUOMESSA

3.1 Hevosalan toiminnan piirteistä

Hevosala on perinteinen maatalouteen ja käsityöhön perustuva toimiala, jossa ei vielä kovin paljoa hyödynnetä tieto- ja viestintätekniikkaa. Tietojärjestelmien ja tietokoneohjelmien tuottaminen ja tarjonta alalle on vasta alkutekijöissään. Hevosalan tutkimuksessa, seurannassa ja kehittämisessä olisi paljon parantamisen varaa, esimerkiksi tilastotietoa alasta on tarjolla hyvin vähän (Suvitaival 2010, 11).

Suomessa on noin 75 000 hevosta. Määrä on ollut suurimmillaan 1940-luvulla, jolloin hevosia oli yli 350 000. Määrä laski huomattavasti sotien aikana, ja vuonna 1980 hevosia oli enää alle 50 000. Tultaessa 2010-luvulle määrä on kasvussa. (Suomen Hippos ry 2013d.) Hevosten käyttötarkoitus on muuttunut maa- ja metsätalouden hyötyeläimestä kilpa- ja harrastekumppaniksi. Samalla hevosten määrä lienee selkeässä yhteydessä yrittäjien määrään - kun hevosmäärä on kasvussa, kasvaa myös harrastus- ja yritystoiminta. Hevosala voidaan karkeasti jakaa Suomessa ravi- ja ratsastusurheiluun. Molempiin liittyy sekä hevoskasvatus-, valmennus- että kilpailutoimintaa. Ala jakautuu niin maaseutu-, taajama- kuin kaupunkialueille. Hevosala vaikuttaa myös ympäröiviin elinkeinoihin, kuten rehuntuotantoon, varusteteollisuuteen, kaupanalaan ja eläinlääkäripalveluihin. (Pussinen 2013, 9.)

Raviurheilun ja hevoskasvatuksen kattojärjestönä toimii Suomen Hippos ry, joka muun muassa huolehtii kaikkien suomalaisten hevosten rekisteröimisestä. Suomen Ratsastajainliitto ry (SRL) varmistaa muun muassa sujuvan seuratoiminnan ratsastusurheilussa.

Hevosalan kehittämiseen keskittyneen yhdistyksen Hippoloksen mukaan Suomeen syntyy vuosittain yli 200 uutta hevosalan yritystä ja niiden mukana 100–200 uutta työpaikkaa. Talleista suurin osa on pienyrityksiä, joista vain noin neljäjäosalla on ympärivuotista palkattua työvoimaa. (Hippolis ry. 2014.) Suomessa

oli vuonna 2014 noin 16 000 tallia, jotka työllistivät osa- ja kokoaikaisesti 15 000 henkilöä (Suomen Hippos ry 2014c, 3). Talleista noin viidesosa toimii liiketoiminnallisin periaattein (Pussinen ym. 2007, 19).

3.2 Alan yritysten tarjoamat palvelut

Hevosalan yritysten yleisimpiä toimintamuotoja ovat ratsastuskoulut, ravitallit sekä yksityistallit. Lisäksi on myyntitalleja, jotka pääasiassa keskittyvät hevosten myyntiin, välittämiseen ja tuontiin ulkomailta. Yrittäjä voi myös tarjota hevosten ratsutusta, valmennusta ja koulutusta. Matkailupalvelujen, kuten vaellusten, suosio on nousussa erityisesti Lapissa. Hevoskasvatuspalveluista huolehtivat oriasemat. Alaan liittyy tiiviisti myös monia muita palveluyrittäjiä, kuten kengittäjiä, eläinlääkäreitä ja hevoshieroja.

Ala muodostuu sekä harrastus- että yritystoiminnasta. Talliyrittäjän ja tallinpitäjän välillä on liiketalouden kannalta eroa. Yleensä **tallinpitäjällä** on vain muutamia hevosia, eikä tallilla järjestettävä toiminta ole verotuksenalaista yritystoimintaa. (Suvitaival 2010, 8.) **Talliyrietysten** hevospaikat puolestaan vaihtelevat alle kymmenestä suurimmillaan 70 paikkaan, ja liikevaihto Suomen suurimmilla talleilla ylittää jopa puoleen miljoonaan euroon vuodessa (Pussinen, 2013, 13). Talliyrittäjien tarjoamat palvelut ovat usein monipuolisia, ei ainoastaan tallin- ja hevostenpitoa. Esimerkiksi tämän opinnäytetyön toimeksiantaja harjoittaa kasvatustoimintaa ja tarjoaa sen lisäksi sekä ratsastuksenopetusta, vuokrapaikkoja, myyntihevosia että hevosten koulutusta ja ratsutusta. Toimeksiantajaan palataan tarkemmin luvussa 4.5.

Ratsastuskoulu on tyypillisesti talli, joka tarjoaa ratsastuksenopetusta ja ratsastustunteja. Ratsastuskoulussa voidaan opettaa myös yleisiä hevosmiestaitoja. Usein ratsastuskouluyritykseen kuuluu myös vuokrapaikkoja yksityishevosille ja toisinaan pienimuotoista hevospasvatusta. Muita palveluja voi olla esimerkiksi ratsastusleirit. Hevosyrittäjyys 2009 kyselyn mukaan ratsastuskouluilla on keskimäärin 26 hevospaikkaa, ja yritysten liikevaihto on noin 135 000 euroa vuodessa (Pussinen & Thuneberg 2010, 25).

Yksityistallien toiminta keskittyy useimmiten yksinomaan karsinapaikkojen vuokraamiseen täysi- tai puolihoidolla. Yleensä hintaan sisältyy hevosen päivittäinen hoito tarhauksen, ruokinnan ja karsinan siivouksen muodossa. Hevosen liikuttamisesta ja treenaamisesta voidaan sopia erillistä korvausta vastaan. Jotkin yksityistallit tarjoavat myös puitteet valmennuksille, vaikka varsinainen opetustoiminta ei yksityistallien tarjontaan kuulukaan. Muita mahdollisia palveluja ovat hevosille suunnatut hoitopalvelut. Yksityistallien liikevaihto on keskimäärin 104 000 euroa vuodessa (Pussinen & Thuneberg 2010, 29).

Ravitallit kasvattavat ja valmentavat ravihevosia. Ravitallilla voi olla sekä omia hevosia että hoitohevosia. Tallien keskimääräinen suuruus on 26 hevospaikka ja liikevaihto keskimäärin 127 000 euroa vuodessa. Korkeimmillaan liikevaihto voi olla jopa 300 000 euroa ja alimmillaan muutama tuhat euroa vuodessa. (Pussinen & Thuneberg 2010, 27.)

Oriasema on talli, jonka toiminta perustuu hevoskasvatukseen. Oriit joko asuvat oriasemalla tai vaihtoehtoisesti niiden omistaja kuljettaa orin tilauksesta asemalle. Eläinlääkäri hoitaa tammoja ja huolehtii niiden tiinehtymisestä. Oriaseman tehtäviin kuuluu myös lähettää tammanomistajille tilaussiementä sekä tilata ja vastaanottaa ulkomailta siitosoriiden siementä. (Tuomi 2013.)

Tässä opinnäytetyössä keskitytään yksityistalleihin ja ratsastuskouluihin, joista tässä työssä käytetään nimeä hevostalli.

4 HEVOSTALLIYRITTÄJÄT KOHDERYHMÄNÄ

4.1 Yrittäjien työtehtävät

Hevostalliyrittäjän työ on eläinten ja tilojen hoitoa liiketaloustöiden ohella. Hevostalous toimii eläintenhoidon ehdoin. Hevoset vaativat päivittäistä hoitoa, liikuntaa ja ruokintaa. Hevoset ruokitaan vähintään kolmesta neljään kertaa päivässä, joskus jopa muutaman tunnin välein. Yhden karsinan siivous kestää 5–20 minuuttia. Myös tallitiloista on pidettävä huolta, karsinat on siivottava ja käytävät ja muut tilat pidettävä puhtaina. Aitaukset ja rakennukset vaativat säännöllistä tarkastusta ja huoltoa. Ulkoilutarhoja on siivottava ja mahdollisen ratsastuskentän tai maneesin pohjaa huollettava. Olennainen osa hevosenhoitoa on treenaus ja liikuttaminen, sillä hevosen fysiologia ja terveys vaatii aktiivista liikuntaa päivittäin. Liikuttaminen kestää lajista ja motiiveista riippuen puolesta tunnista puoleentoista tuntiin. Liikuttamisen jälkeen hevonen on myös huollettava. Mahdolliset kilpailut, valmennukset ja näyttelyt tuovat oman osansa talliyrittäjän työhön.

Hevostalleilla on usein työntekijöitä ja hevosenhoitajia, mutta jos heitä ei ole, kaikki talli- ja hevosenhoitotyöt on yrittäjän tehtävä itse. Yrittäjän on myös oltava ympärivuorokautisesti valmis töihin esimerkiksi eläimen sairastuttua. Harvalla tallilla käytetään koneistusta arkisissa toimissa, vaikka erilaisia vaihtoehtoja on jo saatavilla (Akseli 2012, 43).

Tilojen ja hevosten hoidon lisäksi yrittäjän on huolehdittava yrityksen hallinnollisista tehtävistä. Liiketaloustöihin kuuluvat mm. hankinnat, laskutus, taloussuunnittelu, kirjanpito ja toiminnan kehittäminen. Tallityön hektisyyden ja moninaisuuden vuoksi taloushallinnon töihin jää kuitenkin suhteellisen vähän aikaa ja voimavaroja. Työtunteja itse tallinpitoon yrittäjä käyttää useamman kymmentä viikossa. Lisäksi yrittäjän tulisi yhdistää oma vapaa-aika, perhe ja harrastus (Yle Uutiset 2011). Sanotaankin, että hevosyrittäjyys ei ole työ, vaan elämäntapa – kuten yrittäjyys yleensä.

4.2 Kulurakenne, verotus ja yhteiskunnan tuki

Hevostalliyrittäjyys vaatii runsaasti pääomaa. Usein taloushallinto kuitenkin perustuu kokemukseen – vain harvoin on riittävää tietämystä tai koulutusta taloushallinnosta. Talliyrittäjien perustaminen ei vaadi erityistä koulutusta ja usein yrittäjäksi päädytään harrastuneisuuden vuoksi. Suvitaipaleen kyselyn mukaan kiinnostus hevosiin on suurin motiivi alan yrittäjillä; tallitoiminta kasvaa yritykseksi (Suvitaival 2010, 34). Liiketoiminnasta saatu voitto onkin toissijaista. Työtä ei tehdä rahan vuoksi. (Yle Uutiset 2011.) Kustannukset ovat hevosalalla tuntuvia ja tulot pieniä.

Yritystoiminnan aloittamiseen tarvittavan pääoman määrä on niin suuri, että tuottoa talliyrittäjälle ei kerry useaan vuoteen, välttämättä edes 15 vuoteen (Suvitaival 2010, 30). Esimerkiksi tonttien hinnat Suomessa vaihtelevat 6000€ ja 20000€/ha välillä. Tontin lisäksi tarvitaan tallirakennus (500 - 750€/m²), kunnolliset puitteet valmentautumiseen ja harrastamiseen, ts. ratsutalleilla maneesi tai ratsastuskenttä (maneesi, eristämätön n. 350 - 540€/m², maneesin esimerkkikoko 24 x 63m) ja mahdollisesti myös riittävät maastoreitit ja luvat niihin. Tallirakennuksen yhteyteen tarvitaan rehuvarasto (220 - 310€/m²) ja kunnan asettamat säädökset täyttävä lantala. Ratsastuskentän kalustoon kuuluu lisäksi aidat, estekalusto ja ratsastusradan kirjaimet. Muita hankintoja ovat hevosten varusteet (esimerkkinä yhden uuden satulan hinta 150 - 2500€), kuljetuskalusto ja tietenkin itse hevoset. Hevosten hinnat vaihtelevat 1000 - 30000€ välillä. Kustannuksia tuo myös se, että alalla suurin osa työstä on perinteistä käsityötä, kuten hevosten ja tilojen hoitoa, eikä kaikkea työtä voi koneellistaa. (Teppinen 2013; Staffansberg 2015.)

Hevostaloutta verotetaan toiminnan laajuudesta ja maatilasidonnaisuudesta riippuen elinkeinoverolain tai maatilatalouden tuloverolain mukaisesti. TE-keskuksilta on mahdollista saada rahoitustukea hevosalan yritystoiminnalle, mutta yrityksen toiminnan muoto voi vaikuttaa myönnetyn tuen suuruuteen. (Hollmén & Mäenpää 2004, 9.) Myös lomitukset jäävät kokonaan yrittäjän itsen-

sä maksettaviksi, mikäli yritystoiminta on elinkeinoverotuslain ja yrittäjän eläkelain piirissä (Suvitaival 2010, 29).

Koska yritystoiminnan aloittaminen ja investoinnit ovat kalliita ja kiinteät kulut ovat suuret, näkyy vaikutus mm. asiakkaille kalliissa tallipaikkavuokrissa ja ratsastustuntien hinnoissa. Tallinpito ei kuitenkaan välttämättä tuo yrittäjälle riittävä palkkaa työstään.

Suomessa yhteiskunta tukee hevosalaa huomattavasti vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Esimerkiksi Ruotsissa ratsastus on toiseksi suosituin urheilulaji, mutta Suomessa ratsastusurheilua ei niinkään nähdä kannattavana urheilutoimintana, verrattuna vaikkapa jalkapalloon tai jääkiekkoon. Ruotsissa ratsastuskoulut toimivat yhdistyspohjalta ratsastusseurojen ylläpitäminä, jolloin yhteiskunnan tuki rakennustöille on lähes varmasti taattu, toisin kuin Suomessa. (Summeri 2014a.) Yhteiskunnan tuen ansiosta ratsastustunnin hinta Ruotsissa on noin 11€, kun Suomessa hinta on noin 30€. Suomessa ratsastuskouluja pyörittävät yksityiset yrittäjät, joten kunnat eivät myönnä toimintaan tukea kilpailun vääristämisen uhan vuoksi. Yrittäjä tekee investoinnit omalla riskillään. (Summeri 2014b.) Ruotsissa ja Norjassa on lisäksi hevos- ja maatalousalan sekä maatalousministeriöiden luoma rahoitusjärjestelmä hevosalan hankkeille ja tutkimuksille (Suvitaival 2010, 31). Suomessa alan kannalta merkittävä tekijä olisi urheilupaikkarakentamiseen myönnettävän tuen saaminen (Hollmén & Mäenpää 2004, 6, 8).

4.3 Alan koulutuksesta ja liiketalousosaamisen tarpeista

Suomessa on toistakymmentä oppilaitosta, joista valmistuu uusia osaajia ravi- ja ratsualoille. Perustutkinto valmistaa joko hevosenhoitajaksi tai ratsastuksenohjaajaksi. Ammattitutkintoon valmistava koulutus tuo alalle uusia hevostenvalmentajia, ratsastuksenopettajia ja kengitysseppiä. Erikoisammattitutkinnosta voi valmistua tallimestariksi tai master-ratsastuksenopettajaksi. Ammattikorkeakoulussa voi opiskella hevostalouteen suuntautuneeksi agrologiksi. (Suomen Hippos ry 2014b.)

Useat hevosalan yrittäjät ovat joko peruskoulu- tai toisen asteen tutkinnon suorittaneita, sillä hevosalan yrityksen perustaminen ei vaadi koulutusta. Nykyään SRL järjestää yhteistyössä ProAgrian kanssa hevosyrittäjille yrittäjyyskoulutusta, jonka tarkoituksena on lisätä yrittäjien talous- ja yritysosaamista. Hevosyrittäjillä on tarvetta täydennys- ja lisäkoulutukseen liiketalouden sekä tuotanto- ja palvelutoimintojen osaamisessa. Hevosalan haasteet -julkaisun mukaan yrityskohtaisen neuvonnan painopisteenä ovat sekä uusien että jo toimintaa harjoittavien hevosalan yritysten terveen yrittäjyyden edistäminen sekä keinot parantaa heikkoa kannattavuutta. (Hollmén & Mäenpää 2004, 11.)

Mikäli liiketalousosaaminen on puutteellista, se vaikuttaa moniin yritystoiminnan osa-alueisiin. Esimerkiksi huonosti tehdyt sopimukset ovat yksi alan vakavimmista ongelmista. Alalla ovat hyvin tyypillisiä "tutun tuttujen kanssa tehdyt suulliset sopimukset". (SHKL 2010.) Tästä johtuen tallinpitäjän on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta, periä maksamatta tai laskuttamatta jääneitä maksuja, jolloin yritystoiminta kärsii.

ProAgria listaa yhdeksi hevosalan pahimmista ongelmakohdista budjettien puuttumisen yritysten vuosikelloista. Hinnannousuja kuluerissä ei myöskään osata huomioida omien palveluiden ja tuotteiden hinnoittelussa. Kustannusseuranta ja kulurakenteen laskeminen helpottaisi monen yrityksen hankalaa tilannetta. (ProAgria 2014.) Kannattavuuslaskelmien ja liiketoimintasuunnitelmien puutteellisuus lienee yhtenä syynä alan yritysten hankalaan liiketaloudelliseen tilanteeseen, jossa yrittäjät eivät välttämättä saa riittävää tuottoa työstään.

Liiketalousosaamisen puutteet näkyvät kirjanpidon, verotusten, henkilöstöhallinnon ja monien muiden taloushallinnon töiden jäämisessä prioriteeteissa alhaisiksi. Oman yrityksen kehittäminen, suunnittelu ja hankkeiden investointi perustuu kokemukseen, ei niinkään aina koulutuksen tuomaan tietotaitoon. Taloushallinnon yhteen paikkaan kokoava tietojärjestelmä toisi aiempaa enemmän järjestelmällisyyttä yrittäjien toimintaan.

4.4 Hevosyrittäjille suunnatut tietojärjestelmät

Hevosyrittäjille on tarjolla verrattain vähän alalle fokuoituja tietojärjestelmiä, ottaen huomioon alan erityispiirteet. Suurin osa tarjonnasta on selainpohjaisia ilmaispalveluja, jotka keskittyvät lähinnä harrastus- ja kilpailutoimintaan.

SRL:n tarjoama kisapalvelu (KIPA) on esimerkki internetissä toimivasta hevosalan palvelusta. Tietokantapohjainen järjestelmä tarjoaa kilpailukalenterin kaikentasoisille kilpailuille. Sen avulla kilpailijat voivat ilmoittautua kilpailuihin. KIPA toimii myös tulospalveluna. KIPAlla voi hakea tiettyjä kilpailuja, tilastoja ja kilpailuhistoriaa sekä tarkastella ranking-pisteitä ja ottaa selvää ratsujen vuosimaksuista. KIPA tarjoaa myös valmennuskalenterin. (Suomen Ratsastajainliitto ry 2014a.) Reaaliaikainen tulospalveluohjelma on Equipe, jonka kautta kisatuloksia voi seurata esimerkiksi oman älypuhelimien kautta (Equipe 2014).

Suomen Hippoksen ylläpitämä Heppa-järjestelmä on myös selainpohjainen tietokantajärjestelmä. Se pitää sisällään kaikkien Suomeen rekisteröityjen hevosten tiedot sekä tiedot ravikilpailuista ja hevosnäyttelyistä. Hevosrekisterin lisäksi Heppa-järjestelmä ylläpitää rekisteriä hevosiin sidonnaisista henkilöistä, kuten omistajista - ja kasvattajista sekä ravivalmentajista- ja ohjastajista. Heppa-järjestelmän tietokannasta voi hakea tietoa joko hevosen nimellä, henkilön nimellä tai henkilönumerolla. Järjestelmä tarjoaa myös ravikilpailukalenterin sekä kattavasti tietoa raveista, mm. kengitystiedoista, ravipäivän ohjastajista, käsiohjelmista ja starttilistoista. Heppa-järjestelmässä on myös hevosen perus-, suku- ja jälkeläistiedot. Niiden lisäksi hevosista on saatavilla ravikilpailuhistoria, astutus- tai tiineysluettelo, omistus- ja hallintahistoria sekä näyttelyhistoria. (Suomen Hippos ry 2014a.)

Näiden selainpohjaisten tietojärjestelmien lisäksi Suomen Hevostietokeskus ry tarjoaa verkkosivuillaan rekisteröityneille käyttäjille Hopti-ruokintalaskurin ja Hokki-talouselaskurin. Hopti-ruokintalaskuri sisältää yli 800 rehun ravintotiedot, joiden avulla käyttäjä voi suunnitella hevosensa ruokintaa. (Suomen Hevostietokeskus ry 2014a.) Hoptin ja Hokkin käyttöoikeuden hinta vaihtelee 14 eurosta 210 euroon. Suomen Hevostietokeskus ry tarjoaa myös Tietoportin ja maksulli-

sen PDF-pankin, joka sisältää hevostietoa ja julkaisuja. (Suomen Hevostietokeskus ry 2014b.)

Hepoteq on vuonna 2014 perustettu yritys, jonka tarjonta perustuu hevosalalle suunnattuihin tietojärjestelmiin. Niistä ensimmäinen, ja toistaiseksi ainoa, on Protreenari-niminen ravivalmentajille suunnattu toiminnanohjausjärjestelmä. Protreenari sisältää mm. hevosten tietojen, työntekijöiden ja omistajien tietojen ylläpidon, hevosten treenisuunnitelmien ja – toteutumien kirjauksen, erilaiset hälytykset ja raportit. Lisäksi järjestelmä pitää sisällään ruokintatietoja, lääkekirjanpitoa, laskutustietoja sekä viestienvaihto-ominaisuuden treenarien ja hoitajien välillä. (Hepoteq 2015.)

Ratsutalliyrityksille kohdennettuja järjestelmiä ei tällä hetkellä ole. Edellä mainittu Hepoteqin järjestelmä on suunnattu lähinnä ravivalmentajien käyttöön, joten se ei sinällään palvele talliyrittäjiä vaikka tarjoaakin monipuolisesti apuvälineitä myös taloudenpitoon.

Talliyrittäjien haasteisiin ajankäytöstä liiketalousosaamisen puutteisiin voisi löytyä ratkaisu kattavasta taloushallinnon tietojärjestelmästä, jonka helpolla käytävyydellä ja monipuolisilla ominaisuuksilla taloushallinnon töiden, kuten laskutuksen, hoitamisesta tulisi nykyistä järjestelmällisempää ja vaivattomampaa. Esimerkiksi automaattinen laskutusajo ehkäisisi tilanteita, joissa maksut jäävät asiakkailta perimättä ja tulot yrittäjältä saamatta.

4.5 Järjestelmän tarve talliyrittäjän näkökulmasta – toimeksiantaja Irina Kokko

Opinnäytetyön toimeksiantajana on salolainen Irina Kokko, joka omistaa Kulta-ahon Ratsutilan. Kokko on aloittanut lähes 20-vuotisen uransa hevosalalla hevosenhoitajana ja ratsuttajana, ja kouluttautunut myöhemmin ratsastuksen valmentajaksi ja -opettajaksi. Hän on valmistumassa Master-ratsastuksenopettajaksi. Kokko kilpailee omilla sekä ratsutettavilla hevosillaan aktiivisesti niin kenttä-, koulu- kuin esteratsastuksessa. Kokko on menestynyt kilparadoilla, erityisesti kasvattajakilpailujen voitot ovat tuoneet häntä esille ratsastajana. (Kokko, I. 1.11.2014, haastattelu; Kulta-aho 2014.)

Kulta-ahon Ratsutilan toiminta alkoi kesällä 2008. Samana vuonna käynnistyi kasvatustoiminta. Kulta-ahon Ratsutilalla on tällä hetkellä karsinapaikkoja yhdeksälle hevoselle ja pihattopaikkoja niin aikuisille hevosille kuin eri-ikäisille varsoille. Tilan hevospäärä voi nousta ajoittain jopa 40:een, ja kesäkaudella vielä suuremmaksi, kun laidunkausi alkaa.

Kokko tarjoaa useita erilaisia palveluja asiakkailleen, ja toimintaa kehitetään jatkuvasti. Hevosia otetaan satulaantotutukseen, sisäänratsastukseen ja jatkokoulutukseen, kilpailtavaksi ja esitettäväksi ikäkausikilpailuissa ja kantakirjauksissa. Kokko myös välittää ja myy hevosia. Tilalla on pienimuotoista oriasematoimintaa. Ratsastuksen opetusta järjestetään pienryhmissä koulu- ja esteratsastuksessa. Asiakaskunta on pääosin senioriharrastajia. (Kokko, I. 1.11.2014, haastattelu; Kulta-aho 2014.)

Kokko toimii yrittäjänä toiminimellä, ja tallilla on vain yksi palkattu työntekijä osa-aikaisena. Näin ollen Kokko tekee itse suurimman osan yrityksensä töistä. Yritys työllistää hänet kokoaikaisesti.

Kokko on malliesimerkki kiireisestä talliyrittäjästä, jonka arki helpottuisi huomattavasti toimivan toiminnanohjausjärjestelmän myötä. Hän tekee pitkiä päiviä käytännön tallitöiden parissa ja hallinnolliset työt jäävät usein rästiin. Tallitöiden organisoinnin- ja ajanhallinnan apuvälineinä Kokolla on käytössään perinteinen kalenteri, muistilaput, älypuhelin, tekstiviestit ja sosiaalisen median kanava Facebook. Tallin varustehuoneen seinällä on tussitaulu, jossa on listat tallin hevosista ja seuraavista kengittäjää tai eläinlääkärinä tarvitsevista hevosista. Kengitys- tai vuoluväleistä ei pidetä erillistä kirjaa, vaan ne arvioidaan kunkin hevosen kohdalla silmämääräisesti. Rokotukset merkitään aina eläinlääkärin toimesta joko hevosen passiin tai omaan erilliseen rokotuskorttiin. Rokotukset uusitaan vuosittain muistinvaraisesti. Mikäli hevosta ei rokoteta, sillä ei ole oikeutta osallistua kilpailuihin (SRL 2015, 12, 13). Hevosten liikutukset, hieronnat ja muut huomionarvoiset asiat kirjataan yleisessä käytössä olevaan paperikalenteriin. Siitoskauden aikana tammojen tiedot ja ultrat kirjataan paperille omaan kansioon. Käytännössä Kokon mukana kulkee vain puhelin. Esimerkiksi toimin-

nanohjausjärjestelmään kuuluva mobiilisovellus lisääisi töiden sujuvuutta merkittävästi.

Kokko toivoo tietojärjestelmää, joka toisi helpotusta sekä liiketalouden että hevosiin liittyvän tiedon käsittelyn hoitamiseen.

5 TARVEKARTOITUKSEN TULOKSET

5.1 Vastausten määrä

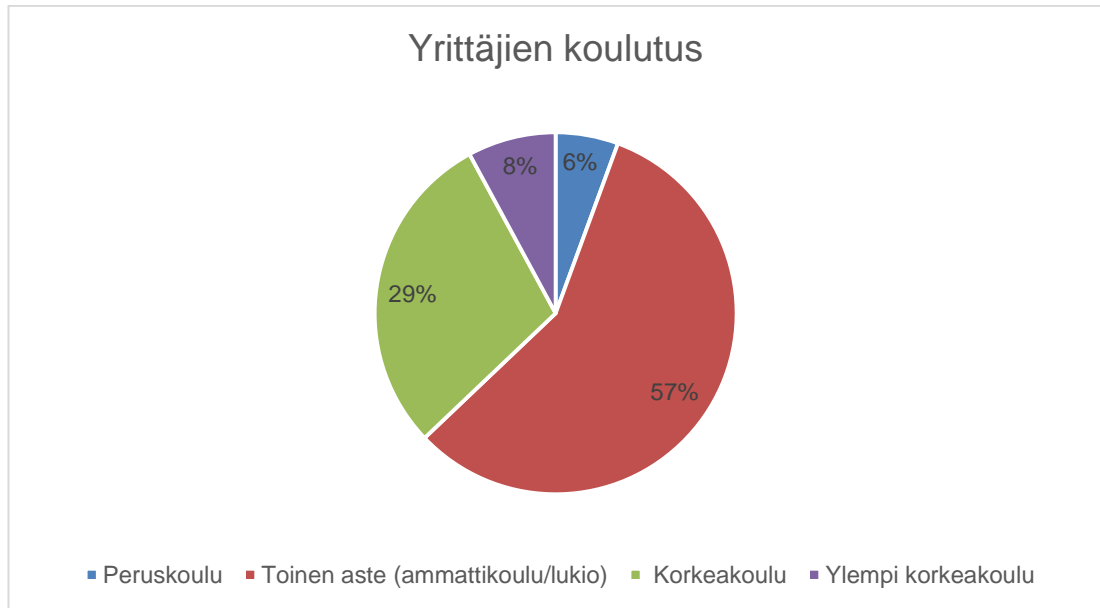
Kyselyyn saatiin yhteensä 89 vastausta eri puolilta Suomea. Tavoitteena oli saada 100–150 vastausta. Edustavuus jäi heikoksi, mutta vastausten on tarkoitus olla ensisijaisesti tukena päätöksenteossa järjestelmäsuunnittelussa ja tuoda uusia näkökantoja esille.

5.2 Vastaajien taustatiedot

Vastaajista 80 oli naisia ja 9 miehiä (n = 89). Enemmistö vastaajista oli 36–45-vuotiaita (37 %) ja 26–35-vuotiaita (33 %). Kymmenen prosenttia vastaajista oli 18–25-vuotiaita. Yli 46-vuotiaita oli vastaajista 19 %, ja 65-vuotiaita tai vanhempia oli vain yksi vastaaja. Vaikka käyttäjien ikä ei olekaan tärkein segmentointiperuste hevostallien tietojärjestelmää suunniteltaessa, on se silti hyvä ottaa huomioon.

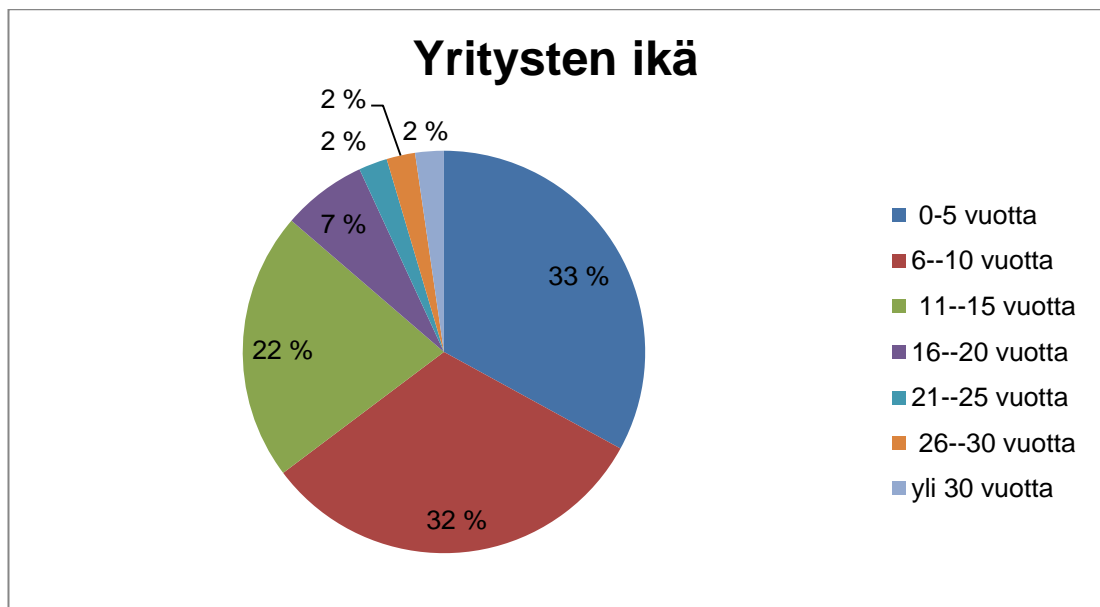
Suurin osa vastaajista oli Varsinais-Suomesta (31) ja Uudeltamaalta (13). Kaiken kaikkiaan koko maasta saatiin tasaisesti vastauksia, vain Lappi ja Pohjanmaa jäivät edustamatta. Ahvenanmaalta, Kainuusta ja Etelä-Karjalasta saatiin kustakin vain yksi vastaus. Yrityksen sijainti ei sinänsä vaikuta järjestelmän tarpeeseen tai toimintaan, mutta Suomen hevosalan rakenne näkyi kyselyssä hyvin: ala on keskittynyt lähinnä eteläiseen Suomeen.

Yrittäjien koulutustausta jaettiin karkeasti peruskouluun, toiseen asteen koulutukseen ja alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon (kuvio 1). Suurimmalla osalla vastaajista oli toisen asteen koulutus. Yllättävän moni on kuitenkin valmistunut korkeakoulusta. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkintoja ei tässä yhteydessä eritelty, vaan vastaaja saattoi valita joko alemman korkeakoulututkinnon tai ylempään korkeakoulututkintoon.

Kuvio 1. Yrittäjien koulutus.

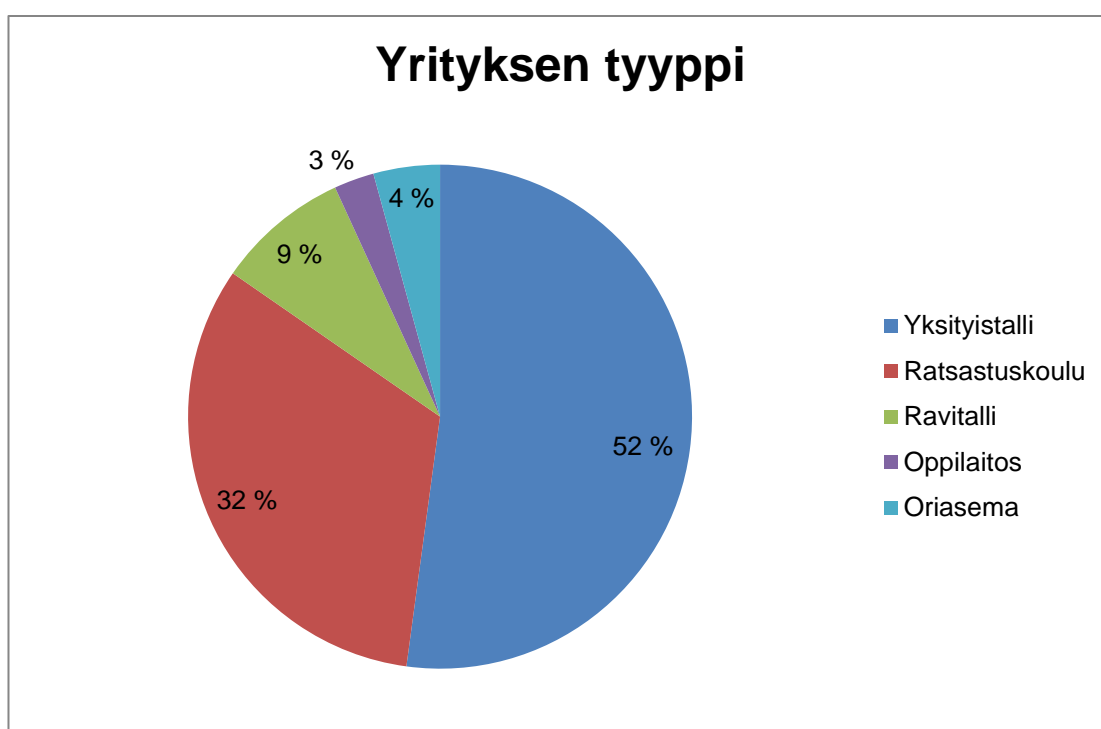
Vastaajista 33 % (n = 88) on toiminut alalla 0 - 10 vuotta (kuvio 2). Vain harva on toiminut yrittäjänä yli 16 vuotta. Tämä heijastaa alan kasvua 2000- ja 2010-luvuilla.

Kuvio 2. Yritysten ikä.

Yrityksen koosta kertoo hevospaikkojen määrä. Kysymykseen saatiin 85 vastausta, mikä viittaa siihen, että vastaajien joukossa oli myös muita kuin talliyrittäjiä eli esimerkiksi pelkästään kengityspalveluja tarjoavia yrittäjiä. Eniten oli 11–20 hevospaikkaisia talliyrityksiä (42 %), vähiten yli 30-paikkaisia (15 %). Alle 10 hevosen talleja on suhteellisen paljon (28 %).

Talleista suurin osa oli yksityistalleja (52 %) ja ratsastuskouluja (32 %) (kuvio 3). Vähiten oli oppilaitoksia, oriasemia ja ravitalleja. Kolme vastaajaa jätti vastamatta tähän kysymykseen (n = 86).

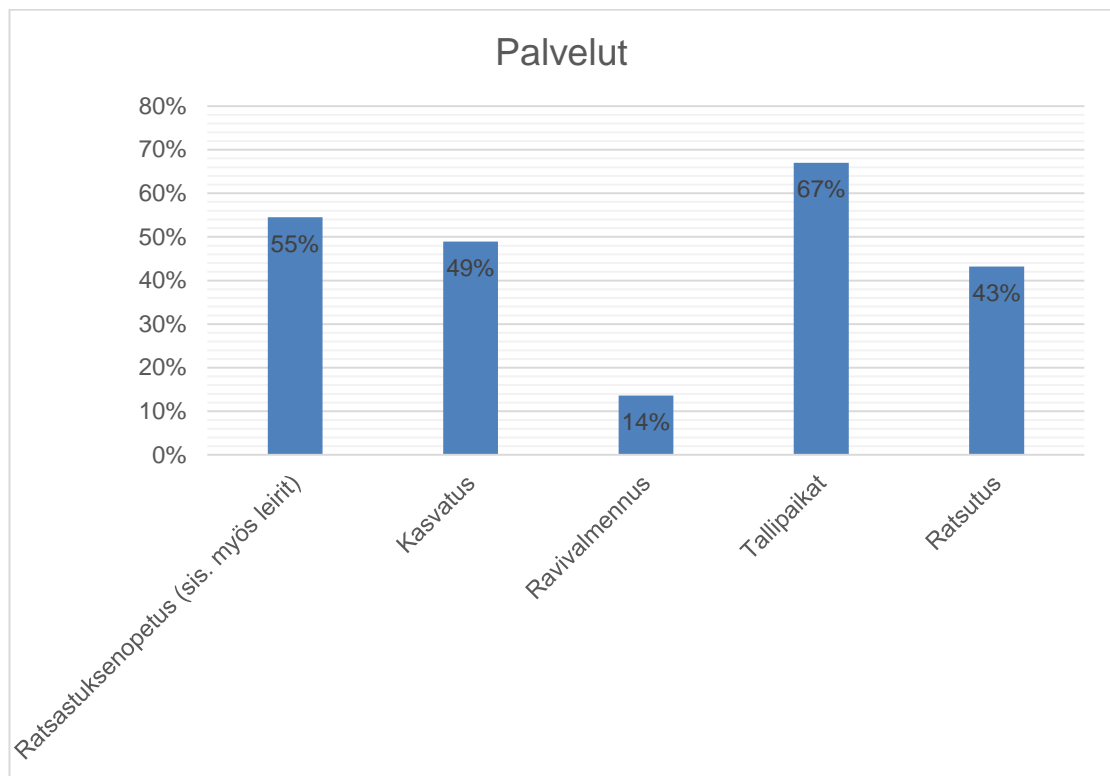

Kuvio 3. Yrityksen tyyppi.

5.3 Vastaajien tarjoamat palvelut

Vastausvaihtoehtoina yrityksen tarjoamille palveluille oli ratsastuksenopetus (ml. leirit), kasvatus, ravivalmennus, tallipaikat ja ratsutus. Muille vaihtoehdoille oli avoin kysymys. Kysymykseen yrityksen tarjoamista palveluista vastasi 88. Yritykset tarjosivat eniten tallipaikkapalveluja (67 %) (kuvio 4). Ratsastuksenopetusta tarjottiin myös paljon (55 %). Yllättävää on, että jopa 43 % vastaajista

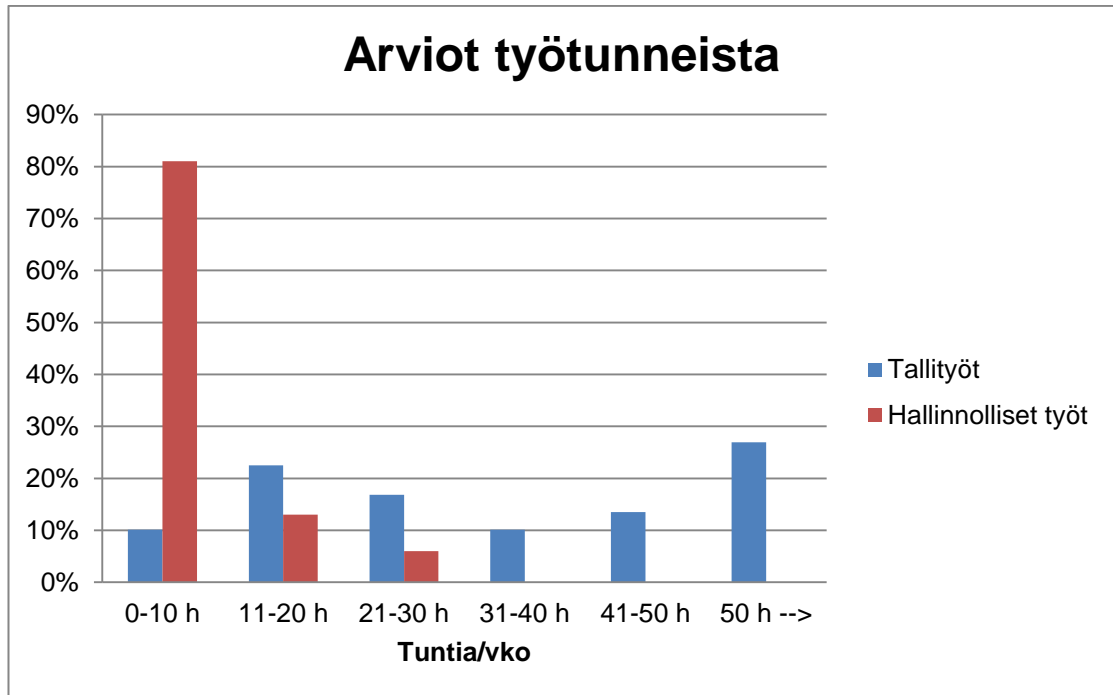
tarjosi myös ratsutuspalveluja, ja noin puolet kasvatusta. Avoimeen kysymykseen saatuja vastauksia olivat mm. avustaja, kengitys, ratsastusterapia, ajo-opetus, oriasema, varsojen opetus ja lihashuoltopalvelut. Myös pilatesta ja personal trainingia tarjottiin, ja lisäksi valjaiden korjausta, valmennusta ja myyntitoimeksiantoja. Myös ammatillinen koulutus mainittiin.

Kuvio 4. Palvelut.

Kun kysyttiin yrittäjien arviota käyttämäänsä työtuntimäärää talli- ja hallinnollisiin töihin viikkoa kohden, hypoteesit olivat aiemman havainnoinnin perusteella ”paljon työtä tallitöihin” ja ”vähän hallinnollisiin töihin”. Tämän takia vastaus jaettiin kahteen osaan: tallitöihin ja yrityksen hallinnollisiin tehtäviin. Tulos puolsi hypoteesia: vastaajista suurin osa (27 %) vastasi käyttävänsä tallitöihin viikossa yli 50 tuntia (kuvio 5).

Hallinnollisiin töihin puolestaan 81 % vastaajista ilmoitti käyttävänsä vain 0 - 10 tuntia viikossa. Viikossa yli 20 tuntia hallinnollisia töitä tekeviä oli vain 6 %. Kaikki vastasivat molempiin osioihin.

Kuvio 5. Arviot työtunneista.

5.4 Vastaajien nykyiset järjestelmät ja yrityksen apuvälineet

Oleellinen kysymys koski yritysten nykyisiä järjestelmiä ja muita apuvälineitä. Kuvioista 6 ilmenee, miten vastaajat käyttävät apuvälineinään yleisesti paperisia tarvikkeita sähköisten järjestelmien sijaan. Muistilappuja ja kalenteria käytetään enemmän kuin esimerkiksi laskutusohjelmia tai asiakasrekistereitä. Vastaajista 84 % käyttää mobiililaitetta työasioissa. Hevosyrittäjille suunnattuina järjestelminä mainittiin mm. Hopti ja Hokki, sekä selainpohjaiset ajanvarausjärjestelmät ratsastustunneille. Palkka.fi-palvelu mainittiin myös. Järjestelmiä koskevaan kysymykseen tuli ehkä vähemmän vastauksia (n = 76), koska vastaajat eivät välttämättä käyttäneet mitään järjestelmiä tai eivät ymmärtäneet, mitä tietojärjestelmällä tarkoitettiin.

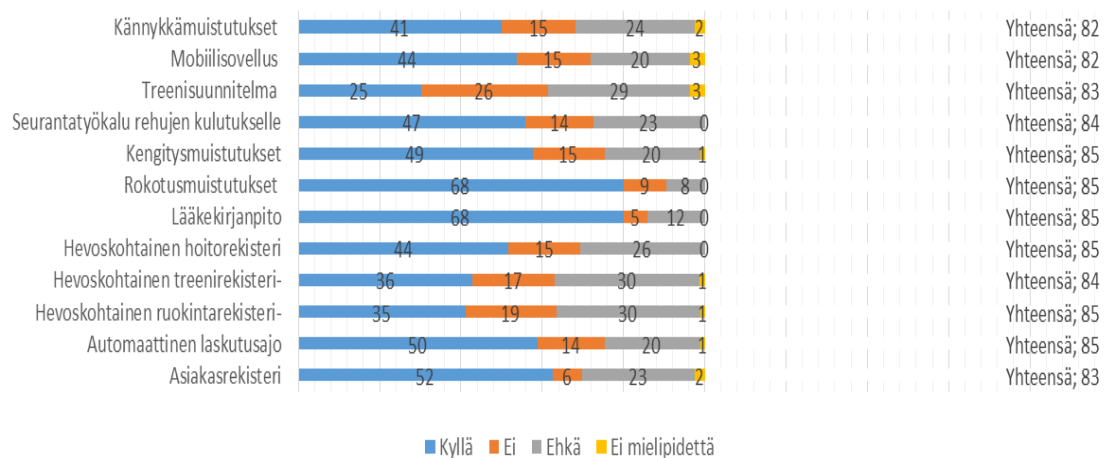
Kuvio 6. Nykyiset järjestelmät ja apuvälineet.

5.5 Hevostalliyrittäjien tietojärjestelmän tarpeellisuus ja toivotut ominaisuudet

Tietojärjestelmän koki tarpeelliseksi 46 % vastaajista. Vastaajista 42 % ei osannut sanoa ja 13 % ei kokenut tarvetta järjestelmälle.

Eniten kysyntää toivotuista ominaisuuksista on rokotusmuistutuksilla ja lääkekirjanpidolla, vähiten kysyntää on treenisuunnitelmalla (kuvio 7).

Järjestelmän toivotut ominaisuudet

Kuvio 7. Järjestelmän toivotut ominaisuudet.

Kyselyn lopussa olevaan avoimeen kysymykseen vastattiin mm. seuraavaa:

Helppo käyttöinen ja tietenkin edullinen.

Tällä hetkellä itsellä ei tallitoimintaa, pelkkää tunninpitoa yhdellä omalla ja asiakkaiden omilla hevosilla. Aiemmin pyöritin ratsastuskoulua (20 hevosta), sen pohjalta järkevälle asiakasrekisterille olisi tarvetta. Samoin ohjelma (sellainen lieneekin jo joillain käytössä) jolla voisi tehdä tuntilistat ja ohjelma seuraisi niiden pohjalta tuntilaisten kausikorttien tilannetta. Ja osaisi huomioida rästiläiset ja muuten vaan muulla kuin omalla tunnilla olevat.

Itsellä ei ole kiinnostusta (on ollut mutta totesin tyhjänpäiväiseksi) noihin ruokintaseurantajuttuihin, en kokenut että niistä olisi ollut apua, päinvastoin ylimääräistä työtä ja ohjelma ei sitten (tietenkään) voi huomioida hevoskohtaisia eroja.

5.6 Yhteenvedo tuloksista

Vastaajat olivat melko nuoria, eniten oli 26–45-vuotiaita. Suurin osa oli Etelä-Suomesta, ja heillä oli toisen asteen koulutus. Enemmistö on toiminut alalla 0 - 10 vuotta. Taustatiedoista voidaan olettaa, että hevosalan yrittäjien tietotekniset taidot ja valmiudet ovat vaihtelevia.

Yrittäjillä oli keskimäärin 11–20 hevospaikkaa, ja yleisin toimintamuoto oli yksityistalli tai ratsastuskoulu. Näin ollen tallipaikkapalveluja ja ratsastustunteja tarjottiin myös eniten.

Järjestelmältä toivottiin eniten lääkekirjanpitoa ja rokotusmuistutuksia. Vähiten toivottiin hevoskohtaista treeni- tai ruokintarekisteriä ja treenisuunnitelmaa.

Vastauksia analysoitaessa nousi esiin joitakin asioita, joita vielä olisi voinut kyselyyn liittää. Yhtenä esimerkkinä olisi voinut olla esimerkiksi yrittäjän tietotekniset taidot ja valmiudet. Myös tarkemmin hevosalan koulutusta ja yrittäjän hankkimaa lisäkoulutusta olisi voinut kysyä.

6 JÄRJESTELMÄSUUNNITTELU

6.1 Järjestelmäsuunnittelusta yleisesti

Järjestelmäsuunnittelu tähtää joko monille asiakkaille soveltuvaan sovellukseen, tai tietylle käyttäjäryhmälle kohdennettuun sovellukseen (RASE 2006). Tavoitteena on luoda järjestelmä, jossa käyttäjien kohtuulliset toiveet ja odotukset täyttyvät. Järjestelmäsuunnittelu toteutetaan yleensä eriluonteisina projekteina, joko asiakasprojekteina, jolloin tuote kehitetään tilaajan tarpeiden mukaan tai tuotekehitysprojekteina, jolloin kehitellään isommalle käyttäjäryhmälle suunnattu tuote. Projektin luonteesta riippumatta kehitetyn järjestelmän tulee olla asiakkaan tarpeiden mukainen sekä luotettavasti toimiva. Järjestelmäsuunnittelun haasteena on tilatun järjestelmän kehittäminen sovitussa aikataulussa. (Immonen 2003.)

Ohjelmisto- ja järjestelmäsuunnittelussa ohjelmiston kehitys etenee erilaisten prosessien mukaan. Järjestelmäsuunnitteluun on olemassa erilaisia menetelmiä, kuten vesiputous- ja ketteräohjelmistokehitys. Sopiva menetelmä valitaan projektin ja sen luonteen mukaan. Prosessit ovat kuitenkin kussakin menetelmässä samat: määrittely, suunnittelu, toteutus ja yksikkötestaus, integrointi ja järjestelmätestaus sekä ylläpito. Näiden lisäksi viimeiseksi prosessiksi voidaan sisällyttää myös asiakkaille kehitetyt palvelut. (Immonen 2003.)

6.2 Tietylle käyttäjälle räätälöidyn järjestelmän suunnittelu

Tietylle käyttäjäryhmälle suunniteltu ohjelmisto on nimensä mukaan tehty vastaamaan erityisen käyttäjäryhmän tarpeita. Puhtaimmillaan tietylle käyttäjälle fokusoitu järjestelmä on suunniteltu esimerkiksi tietylle yritykselle ja sen työntekijöille, eikä sitä ole tarkoituskaan myydä kyseisen yrityksen ulkopuolelle. (Goodrich 2013.) Tässä opinnäytetyössä järjestelmäsuunnittelun lähtökohta on tietyn käyttäjäryhmän, hevostalliyrittäjien, tarpeissa. Tärkeää on lähteä liikkeelle

asiakasvaatimusten mahdollisimman kattavasta määrittelystä. Asiakkaan tarpeiden määrittely tehtiin opinnäytetyön toimeksiantajan haastattelun ja laajemmalla näkökulmalla hevostalliyrittäjille suunnatun kartoituksen avulla.

Hevostalliyrittäjille suunnattu tietojärjestelmä ei ole massatuote, vaan tiettyihin asiakkaiden tarpeisiin vastaava järjestelmä, vaikka siinä on mukana myös suuremmalle käyttäjäryhmälle sopivia elementtejä. Suurimmat ongelmat ovat yrittäjien aikaresurssien vähyys, ja liiketoiminnan työtehtävien hankala suorittaminen sekä hevosalan toimintojen erityisluonne. Tietojärjestelmän tulee vastata näihin tarpeisiin, tästä syystä kohderyhmän tuntemus järjestelmäsuunnittelussa on erittäin tärkeää (Kuutti 2003, 117).

6.3 Järjestelmän tarkoitus ja kattavuus

Tietojärjestelmän perusajatus on tukea talliyrittäjän liiketoimintaa ja tallikohtaisten hevostietojen hallittavuutta. Järjestelmästä tulee olla sekä tietokone- että mobiilisovellukset, ja niiden käytön tulee olla vaivatonta ja nopeaa. Ohjelman on oltava selkeä ja nopeasti opittava, sillä käyttäjäryhmä koostuu pääasiassa henkilöistä, joilla ei ole lainkaan tai on välttävät tietotekniset valmiudet.

Ohjelmisto tulee kattamaan erilaisia osa-alueita, joiden tarkoituksena on yhdessä palvella yrittäjää parhaalla mahdollisella tavalla. Ohjelman ydin rakentuu toiminnanohjausjärjestelmää muistuttavan, niin sanotun peruspaketin varaan. Peruspaketin lisäksi suunnitellaan erikseen hankittavia lisäpaketteja, jotka on suunnattu hevosalan eri osa-alueiden yrittäjille, esimerkiksi oriasemille tai ratsastuskouluille.

6.4 Yleiskuvaus

Kohderyhmä on pääasiassa 1 - 10 hengen talliyrietykset. Pääkäyttäjä on yrittäjä tai yrittäjäpari itse.

Käyttöympäristö tulee olemaan vaihteleva, joten järjestelmästä on oltava myös mobiiliversio sekä älypuhelin- että tablettikäyttäjille. Järjestelmää tullaan käyttämään sekä toimisto- että ulkoilmaympäristöissä, joten sen on oltava ehdottoman helppo- ja nopeakäyttöinen.

Tietojärjestelmä toimii Windows-ympäristöissä, mobiilisovellus rakennetaan Windows- sekä Android-järjestelmiin.

6.5 Toiminta

6.5.1 Peruspaketti

Palvelurekisteri

Yrityksen tarjoamat palvelut. Yhteydessä asiakasrekisteriin, laskutukseen ja hevoslistaukseen. Sisältää myös tiedon kunkin palvelun hinnoittelusta. Hinnoittelusta määrää käyttäjä.

Asiakasrekisteri

Listaa asiakkaan perustiedot (nimi, osoite, puhelinnumero, sähköposti, asiakasnumero), kunkin asiakkaan tilaukset, varaukset, peruutukset sekä laskutettavat palvelut, asiakkaiden omistuksessa oleva hevonen/hevoset (myös mahdollisuus, ettei ole). Asiakasrekisteristä on löydyttävä tieto asiakastyypistä (tallipaikka, ratsutus, valmennus, tuntiratsastaja ...), joita on mahdollista valita useampi. Rekisteriin ilmestyy merkintä, mikäli asiakkaan lasku on erääntynyt ja maksamatta (yhteys pankkisovelluksiin). Lisäksi asiakasrekisteri mahdollistaa ryhmäpostitukset ja uutiskirjeet, eli yhteys sähköpostisovellukseen on oltava. Asiakasrekisteri on yhteydessä laskutukseen, hevoslistaukseen, mobiilisovellukseen. Asiakasrekisteriin voi lisätä asiakkaita, poistaa asiakkaita ja hallita niiden tietoja. Asiakasrekisteri luo kullekin asiakkaalle asiakastunnuksen.

Laskutus

Laskutus-toiminnon perusajatus on mahdollistaa automaattilaskutus kuukausittain toistuville maksusuorituksille. Näitä ovat talli- ja valmennuspaikkalaiset sekä tuntiratsastajat. Tärkeää on, että laskutukseen voidaan määrittää yksilöllinen laskutusaika (toistaiseksi/määräaika), jotta asiakkaat eivät saa "ylimääräisiä" laskuja. Sähköpostitse lähetettävät laskut lähtevät erikseen määriteltynä päivämääränä automaattisesti. Paperilaskut ajetaan listaksi, joka on tulostettavissa yhdellä napin painalluksella. Laskutuksen on lisäksi toimitettava yrittäjälle lista laskutetuista asiakkaista, eli selkeä lista, mitkä asiakkaat on kullakin päivämäärällä laskutettu. Laskutustoiminto pitää sisällään laskupohjan, ja perittävän laskun määrä määräytyy yrittäjän asettaman hinnan mukaan. Mikäli asiakas jättää maksusuorituksen väliin, laskutustoiminto lähettää maksumuistutuksen aiemmin luodun viitenumeron perusteella. Laskutus on yhteydessä asiakasrekisteriin.

Laskutus-toiminto voi myös listata yrittäjän omat menot. Niitä ovat mm. rehut, kuivikkeet, eläinlääkäri- ja kengityskäynnit, varusteet, lääkkeet ja vakuutukset. Niiden lisäksi on muita yritystoiminnan kuluja, kuten puhelin- ja nettilaskut, energia- ja vesikulut sekä investoinnit.

Hevoslistaus

Hevoslistaukseen kootaan tallissa asuvat hevoset. Oleellisia tietoja ovat nimi, syntymäaika/ikä, omistaja sekä ns. käyttötarkoitus (siitostamma, jalostusori, opetusratsu, varsa, koulutettava, hoitohevonen, kilpahevonen). Hevoslistaus keskustelee asiakasrekisterin, palvelurekisterin ja hoitorekisterin kanssa.

Hevoskohtainen hoitorekisteri

Hevoskohtainen hoitorekisteri on yrittäjän työkalu hevosten hoitotietojen hallintaan. Hoitorekisterin tärkein ominaisuus on ns. tapaturmakalenteri, johon voi merkitä hevosen mahdollisen loukkaantumisen tai sairastumisen päivämäärän, loukkaantumisen tai sairauden laadun (pudotusvalikko), hevosen sairasloman pituuden sekä seurata paranemisprosessia. Hevosen loukkaantumisista jää usein pitkäaikainen jälki, esimerkiksi jalkavaivat voivat haitata vielä useiden

vuosien kuluttua. Tämän vuoksi hoitorekisteri on korvaamaton työkalu, kun hevosien kuntoutusta lähdetään suunnittelemaan. Hoitorekisteriin voi kirjata työntekijöille/hoitajille suunnatut hoito-ohjeet, esimerkiksi kylmäyksiin ja lääkityksiin. Push-ilmoitus muistuttaa niin pääjärjestelmässä kuin mobiilisovelluksessakin. Hoitorekisterin on keskusteltava lääkekirjanpidon sekä hevoslistauksen kanssa.

Lääkekirjanpito

Lääkekirjanpito mahdollistaa hevoskohtaisen lääkityshistorian seuraamisen. Lääkekirjanpitoon voidaan kirjata suoritettavat eläinlääkärikäynnit sekä kotona tehdyt pienemmät hoitotoimenpiteet, kuten madotukset ja rokotukset. Rokotusmuistutukset ajetaan automaattisesti lääkekirjanpitoon syötetyn rokotuspäivämäärän mukaan.

Muistutukset

Muistutukset toimivat sekä tietokone- että mobiilisovelluksissa. Ideana on, että käyttäjälle tulee muistutus vaikka ohjelma ei olisikaan auki tai taustalla, eli muistutus toimii push-ilmoituksen tavoin. Käyttäjä voi valita, haluaako hän muistutus-toiminnon käyttöön vai ei.

1) Rokotus

Ensimmäisen perusrokotteen jälkeen annetaan toinen perusrokote 21–92 vrk:n kuluessa. Tehosterokote annetaan 6 kk (+ 21 vrk) kuluessa toisesta perusrokotteesta. Tämän jälkeen annetaan tehosterokote vuosittain siten, että rokotusväli ei saa ylittää 365 vuorokautta (yhtä vuotta). Hevonen voi osallistua 2-5 tason kilpailuun, kun molemmat perusrokotteet on annettu, edellyttäen, että toisesta perusrokotuksesta on kulunut vähintään 7 vrk ja enintään 6 kk (+ 21 vrk). (Suomen Ratsastajainliitto 2015.)

Rokotukset merkitään: perusrokote 1, perusrokote 2, tehosterokote 6kk, tehosterokote 12kk.

Muistutukset lasketaan em. päivämäärien mukaan ja muistutus voidaan määrittää 2 vko, 1 vko ennen.

2) Kengitys

Kengitysväli on hevoskohtainen, yleensä 3-7 viikkoa. Yrittäjä määrittää välin itse. Muistutus 1 vko ennen päivämäärää.

3) Hoito

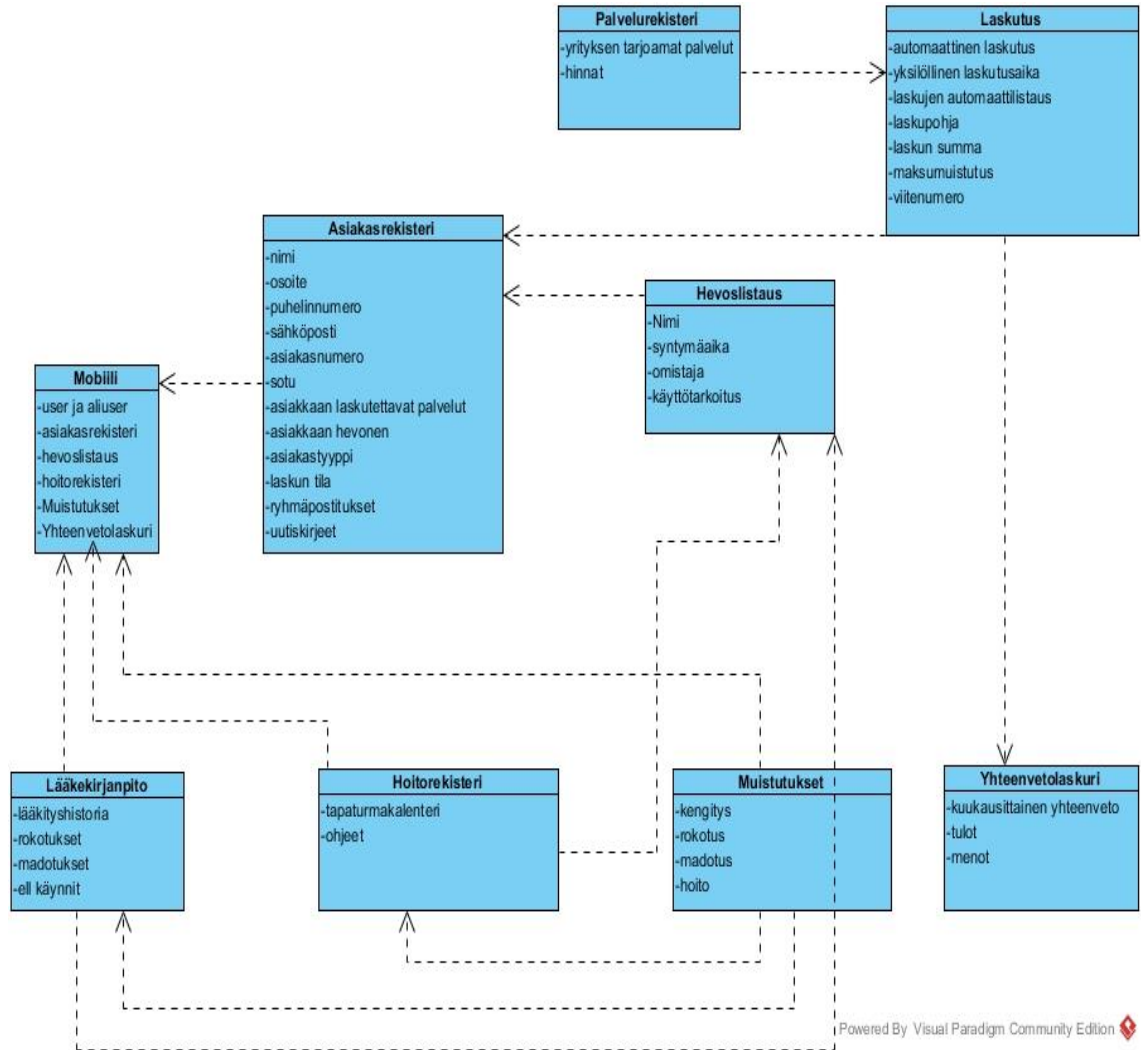
Mikäli käyttäjä on tehnyt merkinnän tapaturmakalenteriin hevosen loukkaannuttua tai sairastuttua, muistutus ilmoittaa, mikä hevonen on loukkaantunut ja miten sitä tulee hoitaa ja kuntouttaa. Olennaista on myös, milloin ja miten kauan sairausloma kestää. "Polle on venäyttänyt jalkansa 1.1. Jalkaa kylmätään aamuin illoin ja liikunta on kielletty. Sairaslomalla 10.1. asti".

Yhteenvetolaskuri

Ominaisuus, joka laskee yrittäjälle kuukausittain tappion tai voiton laskutusten ja menojen perusteella. Se laskee kulut, esimerkiksi montako euroa/hevonen sekä asiakasmäärät/kuukausi. Hevosten hoidon, kengitysten ja eläinlääkärikulujen yhteenveto voidaan myös tarkistaa.

Järjestelmän peruspaketin osat ja niiden väliset yhteydet on kuvattu kuviossa 8.

Palvelurekisteriin yrittäjä listaa tarjoamansa palvelut ja niiden hinnat. Laskutus hakee tiedot palvelurekisteristä ja asiakasrekisteristä, jonne on tallennettu kunkin asiakkaan tiedot. Hevoslistaukseen on tallennettu tallin hevoset ja niiden tiedot. Hevoslistaus ja asiakasrekisteri keskustelevat keskenään, jolloin asiakasrekisterissä näkyy kunkin asiakkaan omistamat hevoset ja hevoslistauksessa kunkin hevosen omistaja. Hoitorekisteri ja lääkekirjanpito ovat yhteydessä hevoslistaukseen, jolloin näiden osien tiedot ovat saatavilla hevoskohtaisesti. Muistutukset hakevat tiedot hoitorekisteristä ja lääkekirjanpidosta. Mobiili on yhteydessä kaikkiin osiin palvelurekisteriä lukuun ottamatta.

Kuvio 8. Järjestelmän osat.

6.5.2 Extrapaketti1: Ratsastuskoulu

- tuntikirjanpito (asiaksmäärät/tuntityyppi [alkeis, este, koulu], tuntilistat [asiakkaat/tunti])
- hevosenkohtainen kannattavuuslaskuri (kuinka useasti käytössä tunneilla)
- yhteydessä: hevoslistaus, asiakaslistaus, yhteenvetolaskuri

6.5.3 Extrapaketti 2: Oriasema

- tammat: ultraukset, kiimakalenteri (jakso 21 päivää, muistutukset 14, 16, 18, 21 ja 30 päivän kohdalla siemennyspäivästä)
- astutuskirjanpito

Yhteydessä: hevoslistaus, yhteenvetolaskuri.

6.5.4 Mobiilisovellus

Talliyrittäjän työn luonteen vuoksi mobiilisovellus on työn tehostamisen kannalta välttämätön. Sovelluksen avulla tietojen tarkastelu, lisääminen ja päivittäminen onnistuu missä ja milloin vain.

- Asiakasrekisteri ja sen hallinta (uuden asiakkaan lisääminen, tietojen päivitys ja tarkastelu)
- Hevoslistaus ja sen hallinta
- Hoitorekisteri ja sen hallinta
- Muistutukset
- Yhteenvetolaskuri (vain yhteenveto-näkymät) kk-vertailu?

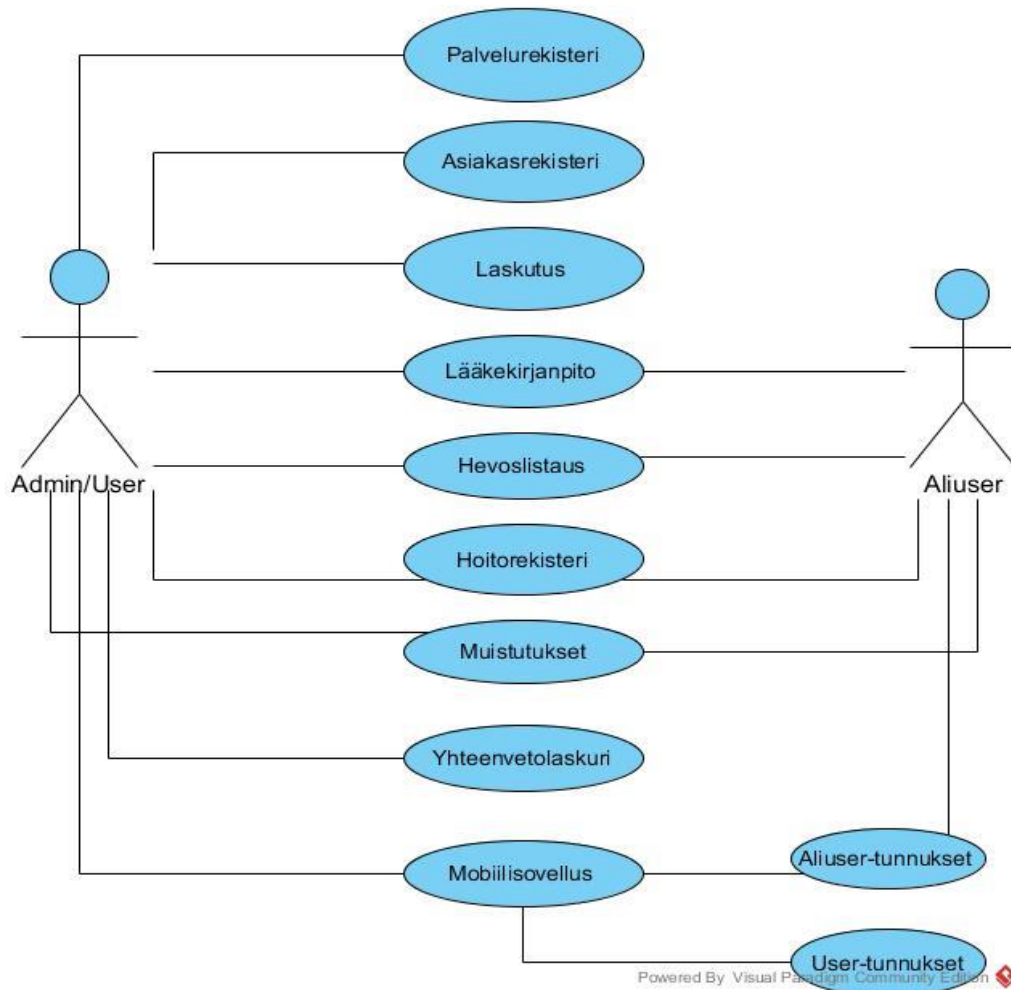
6.6 Käyttäjät

Järjestelmässä on eri näkymät ja käyttöoikeudet eri käyttäjäryhmille. Ne on lueteltu tarkemmin alla ja esitetty kaaviona (kuvio 9), jossa kuvion selvyuden vuoksi admin- ja user –käyttäjien oikeudet on esitetty yhden käyttäjän alla.

admin: erillinen käyttäjätunnus, jonka avulla yrittäjä pääsee tekemään muutoksia taustatietoihin, kuten esimerkiksi laskutus pohjiin ja hinnastoihin.

user: varsinainen käyttäjä. Voi omata admin – oikeudet, mutta mahdollista luoda myös oma tunnus, ilman järjestelmävalvojan oikeuksia.

“aliuser”: varsinainen käyttäjä rajoitetuin oikeuksin, esim. tallityöntekijä. Näkymä vain hevosten hoitotietoihin. Muistutus-toiminnot userin valitsemista muistutuksista.

Kuvio 9. Järjestelmän käyttäjien oikeudet.

6.7 Muut ominaisuudet

Osa järjestelmästä voidaan toteutuksen sijaan hankkia valmiina ohjelmistosiinä. Esimerkiksi laskutusohjelmia on tarjolla runsaasti. Muita ohjelmistoliittymiä on mm. verkkomaksamisen mahdollistavat rajapinnat.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa hevostalliyrittäjille suunnatun yrittäjän toimintaa tukevan ja eri työtehtävien hallintaan sopivan tietojärjestelmän tarvetta ja järjestelmältä haluttuja ominaisuuksia. Kartoituksen avulla selvitettyjen tietojen pohjalta oli tavoitteena laatia suunnitelma kyseisestä järjestelmästä. Työn lähtökohtana olivat hevostalliyrittäjän esittämät näkemykset tietojärjestelmän tarpeesta sekä hevosalaa koskevat selvitykset.

Tietojärjestelmää koskeva tarvekartoitus toteutettiin valtakunnallisena hevosalan toimijoille suunnattuna kyselynä. Saatujen vastausten määrä oli riittävä tarkoitukseen nähden, sillä kyselyn oli määrä tuoda erilaisia näkökulmia aiheeseen. Kyselyyn olisi voitu saada useampia vastauksia, mikäli kyselyn toteuttamiseen ja sen levittämiseen medioissa, esimerkiksi internetin foorumeilla tai lehdissä sekä muissa verkostoissa, olisi ollut käytettävissä enemmän aikaa. Kyselyssä olisi voitu selvittää myös suuremmissa määrin yrittäjien taloushallinto-osaamista ja siihen saatua koulutusta, sekä erityisesti hevosalan koulustausta. Lisäksi olisi voitu fokusoitua vastaajien tietotekniseen osaamiseen, esimerkiksi erilaisten välineiden, kuten mobiili- tai päätelaitteen käyttötaidon osalta.

Opinnäytetyössä pohdittiin järjestelmän toteutusta. Päädyimme siirtämään järjestelmän suunnittelun ja toteutuksen opinnäytteen ulkopuolelle, sillä aika-resurssit eivät olisi riittäneet järjestelmän varsinaiseen toteutukseen opinnäytetyön puitteissa. Jatkoprojektin yhteydessä tulee ajankohtaiseksi tarkastella tarkemmin järjestelmän vaatimia rajapintoja ja käytännön toteutusta, kuten suunnitellaanko esimerkiksi laskutusohjelma ominaisuuksineen itse vai käytetäänkö jo valmista konseptia osana valmista järjestelmää.

Yhtenä vaihtoehtona on jatkossa toteuttaa järjestelmä yritystoimintana. Yritystoiminnan aloittaminen on kuitenkin aina riskialtista ja se vaatii oman suunnittelunsa, vaikka kohderyhmä olisi selkeä ja tuote juuri tälle asiakasryhmälle kohdennettu. Toinen vaihtoehto olisi myydä idea järjestelmästä alustavine suunnit-

telmineen. Emme kuitenkaan ole halukkaita tässä vaiheessa myymään ideamme, joten ohjelmisto tullaan toteuttamaan opiskelijoiden tietotaitoa ja innokkuutta hyödyntäen. Taloushallinnollinen puoli, kuten ohjelmoijien palkkaus, on vielä harkinnassa.

Markkinarako ja tarve alan ominaisuuksiin keskittyvälle hevostalliyritysten tietojärjestelmälle on opinnäytetyön perusteella todellinen. Myös puutteet hevostalliyritysten tietoteknisissä taidoissa ovat yksi tekijä, joka ajaa yrittäjiä epäsystemaattiseen ”muistilappuhallintoon”, ja se tulee ottaa huomioon järjestelmän käyttöominaisuuksien suunnittelussa. Tietojärjestelmän pohjimmainen tavoite tulee olemaan muistilappujen ja Excel-tiedostojen selkeä väheneminen ja yrittäjän työn tehokkaampi hallinta sekä sisällöllisesti että ajankäytön suhteen ja siten myös tehtävien selkeytyminen: tietojärjestelmä auttaa yrittäjää hahmottamaan yrityksensä kokonaisuuksia, työtehtäviä sekä taloushallinnon tärkeimpiä tekijöitä. Tietojärjestelmä ehkäisee yrittäjän ja asiakkaiden välisiä riitatilanteita esimerkiksi laskutuksen helpottumisella, sekä auttaa hevosalan yrittäjää hahmottamaan kokonaisvaltaisempaa liiketoimintaa ja sen kehittämistä tuottavammaksi yritystoiminnaksi.

LÄHTEET

Akseli, M. 2012. Tallitöitä helpottavat ratkaisut hevostallien suunnittelussa ja rakentamisessa. Viitattu 10.11.2014
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/45766/Akseli_Merja.pdf?sequence=1

Equipe 2015. Equestrian realtime. Viitattu 10.11.2014
<http://www.equipe.com/en>

Fintoto Oy 2014. Hevosen elinkaari ja hevostalous. Viitattu 6.10.2014 <http://www2.fintoto-oy.fi/vastuullisuus/hevosen-elinkaari-ja-hevostalous.html>

Goodrich, R. 2013. What is Custom Software Development? Viitattu 24.3.2015
<http://www.businessnewsdaily.com/5175-custom-software-development.html>

Hepoteq 2015. Protreenari. Viitattu 13.4.2015 <http://hepoteq.fi/#tab-3>

Hippolis ry 2014. Hevosyrittäjyys. Viitattu 6.10.2014
<http://www.hippolis.fi/yrittajyys/hevosyrittajyys>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. 6.-9., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hollmén, M. & Mäenpää, M. & toim. 2004. Hevosalan haasteet. Viitattu 6.10.2014
http://www.ratsastus.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ratsastajainliitto/embeds/ratsastajainliittowwwstructure/13701_hevosalan_haasteet.pdf

Immonen, J. 2003. Johdatus ohjelmistotuotantoon. Viitattu 17.3.2015
http://cs.joensuu.fi/~jimmonen/jot_moniste/jot_moniste_121.html

Kulta-ahon Ratsutila 2014. Tervetuloa Kulta-ahon Ratsutilan sivuille. Viitattu 10.11.2014
<http://www.kulta-aho.com>

Kuutti, W. 2003. Käytettävyys, suunnittelu ja arviointi. Helsinki: Talentum.

Suvitaival, K. 2010. Hevostalouden kannatteleva voima. Opinnäytetyö. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Mustiala: Hämeen ammattikorkeakoulu.

ProAgria 2014. Miten saat hevosalan yrityksen kustannukset kuriin? Viitattu 9.1.2015
<http://www.proagria.fi/sisalto/miten-saat-hevosalan-yrityksen-kustannukset-kuriin-375>

ProAgria Oulu 2015. Palvelut hevosityrittäjille. Viitattu 9.1.2015
<http://www.proagriaoulu.fi/fi/menestyva-hevosalan-yritys/>

Pussinen, S. & Thuneberg, T. 2010. Katsaus hevosalan yritystoimintaan –raportti hevosityrittäjyys 2009 -kyselystä. Viitattu 14.4.2015
http://www.hamk.fi/tyoelamalle/hankkeet/hevosyrittaja/Documents/Katsaus_hevosalan_yritystoimintaan_2010_e.pdf

RASE 2006. Yleistä ohjelmistosuunnittelusta. Luento. Viitattu 15.3.2015.
http://www.slidefinder.net/yyleist%C3%A4_rase_2006/yleista_ohjelmistosuunnittelusta/9936019

Staffansberg 2015. Maneesi ja tallirakentaminen. Viitattu 9.1.2015
http://www.staffansbergintalli.fi/maneesi_ja_tallirakentaminen.htm

Summeri 2014a. Ruotsalainen ratsastuskoulu. Viitattu 7.11.2014
<http://blogit.yle.fi/ystavani-hevonen/ruotsalainen-ratsastuskoulu>

Summeri 2014b. Miksi Ruotsissa kaikki on paremmin. Viitattu 15.4.2015
<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/09/13/miksi-ruotsissa-kaikki-paremmiin>

Suomen Hevostietokeskus ry 2014a. HOPTI-ruokintaohjelma. Viitattu 6.10.2014
<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=562>

Suomen Hevostietokeskus ry 2014b. Verkkokauppa. Viitattu 6.10.2014
<http://hevostietokeskus.fi/webshop/index.php>

Suomen Hippos ry 2014a. Heppa-järjestelmä. Viitattu 6.10.2014
<http://heppa.hippos.fi/heppa/app>

Suomen Hippos ry 2014b, Hevosalan koulutus. Viitattu 6.10.2014
http://www.hippos.fi/nuoriso/hevosalan_koulutus

Suomen Hippos ry 2015c. Hevostalous lukuina 2014. Viitattu 15.4.2015
http://www.hippos.fi/files/11501/Hevostalous_lukuina_2014.pdf

Suomen Hippos ry 2013d. Hevosalan tunnusluvut 2013. Viitattu 6.10.2014
http://www.hippos.fi/files/9102/Tunnusluvut_2013_.pdf

Suomen Ratsastajainliitto ry 2014. KIPA. Viitattu 6.10.2014
<https://kipa.ratsastus.fi>

Suomen Ratsastajainliitto ry 2015. Kilpailusäännöt I Yleinen osa. Viitattu 14.4.2015
http://www.ratsastus.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ratsastajainliitto/embeds/ratsastajainliittowwwstructure/58123_KS1_2015vahvistettu.pdf

Suomen Ratsastajainliitto ry 2015. Rokotusmääräykset. Viitattu 14.4.2015
<http://www.ratsastus.fi/rokotusmaaraykset>

Teppinen A. 2013. Miten parannan hevosityritykseni kannattavuutta. Viitattu 9.1.2015
http://www.hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Hevosyrittajapaivat2013/Miten_parannan_yritykseni_kannattavuutta_25112013_Hevosyrittajapaivat.pdf

Tuomi N. 2013. Oriasema - asiakkaan opas. Viitattu 10.11.2014
http://www.hippos.fi/files/6491/Oriasema-asiakkaan_opas_Tuomi.pdf

Yle Uutiset, Lahti 2011. Harva hevosalan yrittäjä pärjää Suomessa. Viitattu 9.1.2015
http://yle.fi/uutiset/harva_hevosalan_yrittaja_parjaa_suomessa/5338825

Kysely

Haluatko olla mukana kehittämässä juuri hevosalan yrittäjille räätälöityä toiminnanohjausjärjestelmää?

Olemme kaksi Turun ammattikorkeakoulun tietojenkäsittelyn koulutusohjelman opiskelijaa ja tarkoituksenamme on suunnitella hevosalan yrittäjien tarpeisiin vastaava kattava tietokoneohjelmisto, jonka avulla yrittäjä voi hoitaa niin asiakkuuksiin kuin hevosten hoitoonkin liittyvät päivittäiset asiat mahdollisimman nopeasti ja vaivattomasti. Vastaamalla kyselyyn autat meitä kehitystyössä!

Taustatiedot:

Sukupuoli:

- mies
- nainen

Ikäryhmä:

- 18-25 vuotta
- 26-35 vuotta
- 36-45 vuotta
- 46-55 vuotta
- 56-65 vuotta
- yli 65 vuotta

Maakunta:

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

Koulutus:

- Peruskoulu
- Toinen aste (ammattikoulu/ylioppilas)
- Korkeakoulu
- Ylempi korkeakoulu

Kuinka pitkään olette toimineet yrittäjänä?

- 1-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- 11-15 vuotta
- 16-20 vuotta
- 21-25 vuotta
- 26-30 vuotta
- yli 30 vuotta

Yrityksen koko:

- Hevospaikkoja 1-10
- Hevospaikkoja 11-20
- Hevospaikkoja 21-30
- Hevospaikkoja yli 30

Yrityksen tyyppi:

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Yksityistalli
- Ratsastuskoulu
- Ravitalli
- Oppilaitos
- Oriasema
- Muu, mikä? _____

Yrityksen tarjoamat palvelut:

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Ratsastuksenopetus ja valmennus (sis. myös leirit)
- Kasvatus
- Ravivalmennus
- Tallipaikat
- Ratsutus
- Muu, mikä? _____

Arviosi keskimääräisestä työtuntimäärästä viikkoa kohden?

Tallityöt:

Valitse yksi vaihtoehto.

- 0-10 h
- 11-20 h
- 21-30 h
- 31-40 h
- 41-50 h
- 50 h ->

Yrityksen hallinnolliset työt:

Valitse yksi vaihtoehto.

- 0-10 h
- 11-20 h
- 21-30 h
- 31-40 h
- 41-50 h
- 50 h ->

Mitä järjestelmiä yrityksen käytössä tällä hetkellä on?

- Laskutusohjelma
- Asiakasrekisteri
- Excel
- Hevostalleille tarkoitettu järjestelmä, nimi?

Mitä muita yrityksen apuvälineitä Teillä on käytössänne?

- Muistilaput
- Kalenteri
- Sähköposti
- Mobiililaite Puhelin / Tabletti
- Tekstiviestit
- Muu, mikä _____

Hevosjärjestelmän tarvekartoitus

Koetteko tarvetta järjestelmälle, joka toisi kaikki tarvitsemanne sähköiset apuvälineet yhteen paikkaan?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Millaisia toimintoja kaipaisitte järjestelmältä?

Mitä näistä toiminnoista kokisitte tarpeelliseksi? Valitse "kyllä/ei/ehkä/ei mielipidettä")

Kyllä Ei Ehkä Ei mielipidettä

Asiakasrekisteri

Automaattinen laskutusajo

(lähettää kuukausittain laskutettaville automaattisesti laskut, ilman erillisiä toimenpiteitä)

Hevoskohtainen ruokinta-, treeni- ja hoitorekisteri (rokotukset, kengitys)

Lääkekirjanpito

Rokotusmuistutukset

(Listaa hevoset, joiden rokotukset on uusittava esim. kuukauden sisään)

Kengitysmuistutukset

Seurantatyökalu rehujen kulutukselle

Treenisuunnitelma

(Tulostaa päiväkohtaisesti listan liikutettavista hevosista)

Mobiilisovellus

(Mahdollisuus tarkistaa, lisätä ja muokata tietoja suoraan älypuhelimella.)

Kännykkämuistutukset

(Asetetut muistutukset suoraan puhelimeen.)

Vapaa sana. Mitä muuta toivoisitte vain hevosalan yrittäjille tarkoitettulta järjestelmältä?

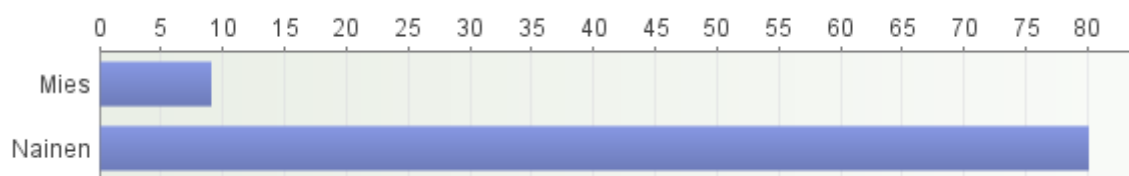
Kiitos ajastanne!

Kyselyn vastaukset

Kysely hevosalan toimijoille

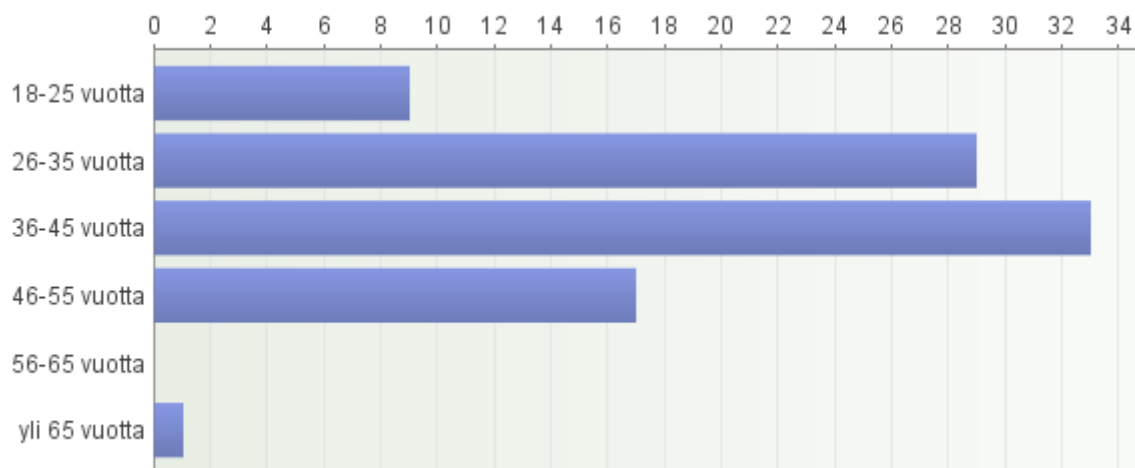
1. Sukupuoli:

Vastaajien määrä: 89

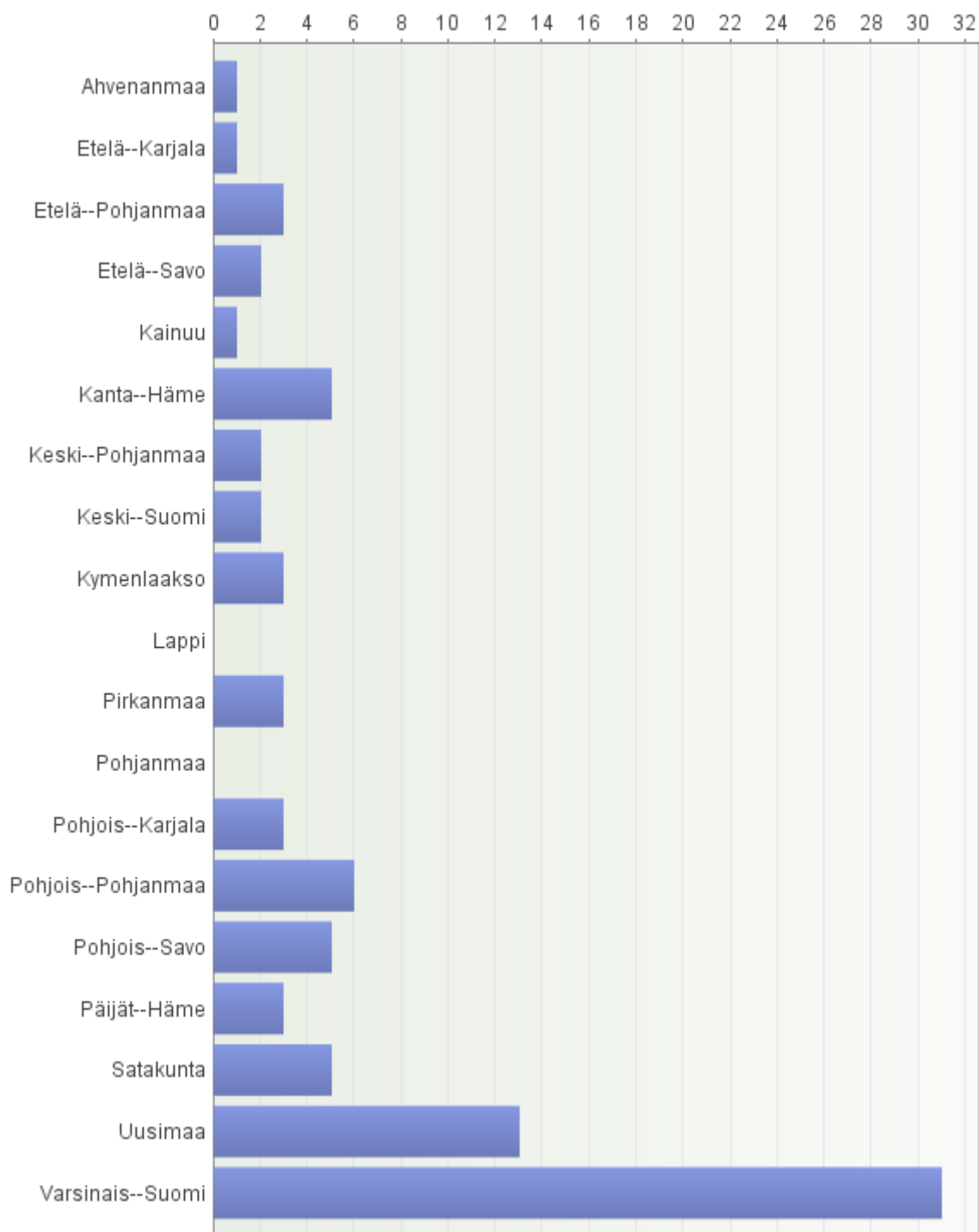
2. Ikäryhmä:

Vastaajien määrä: 89

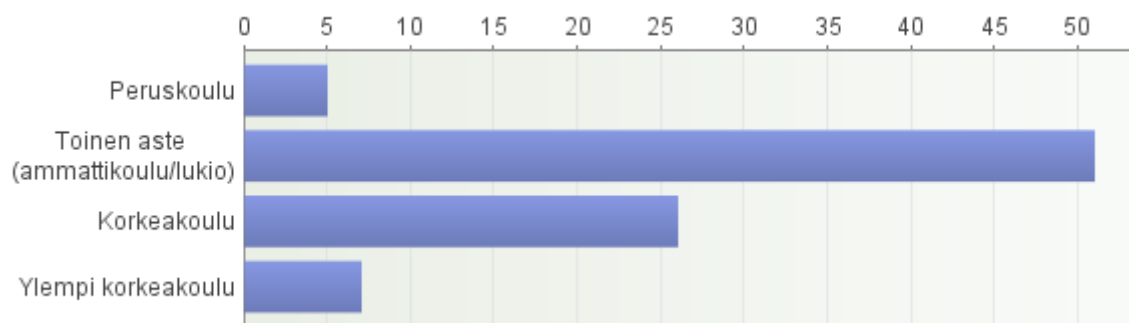
3. Maakunta:

Vastaajien määrä: 89

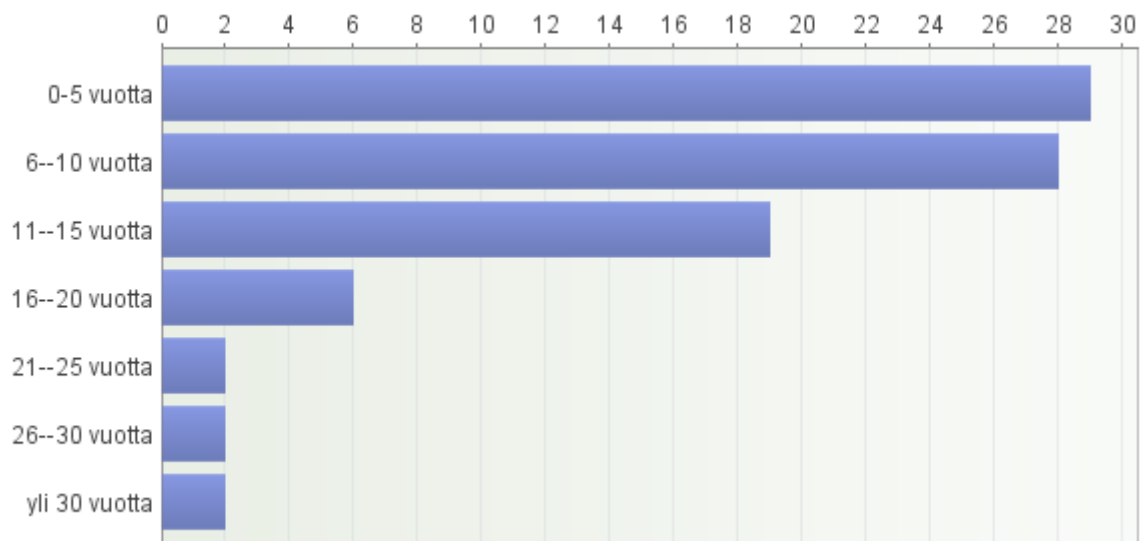
4. Koulutus:

Vastaajien määrä: 89

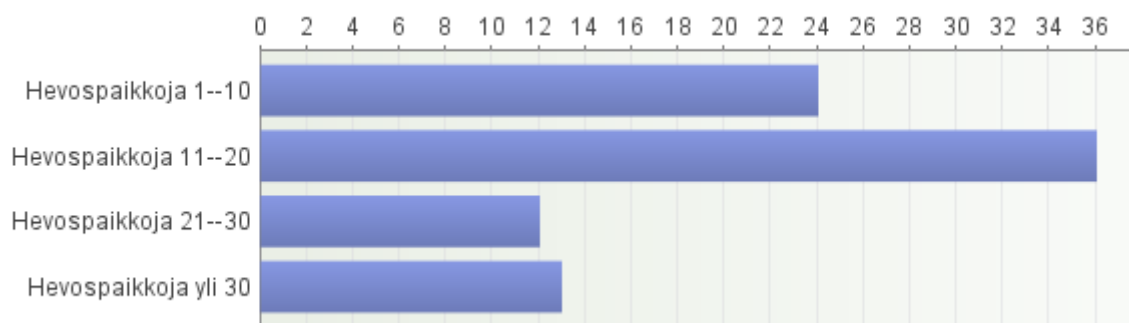
5. Kuinka pitkään olette toimineet yrittäjänä?

Vastaajien määrä: 88

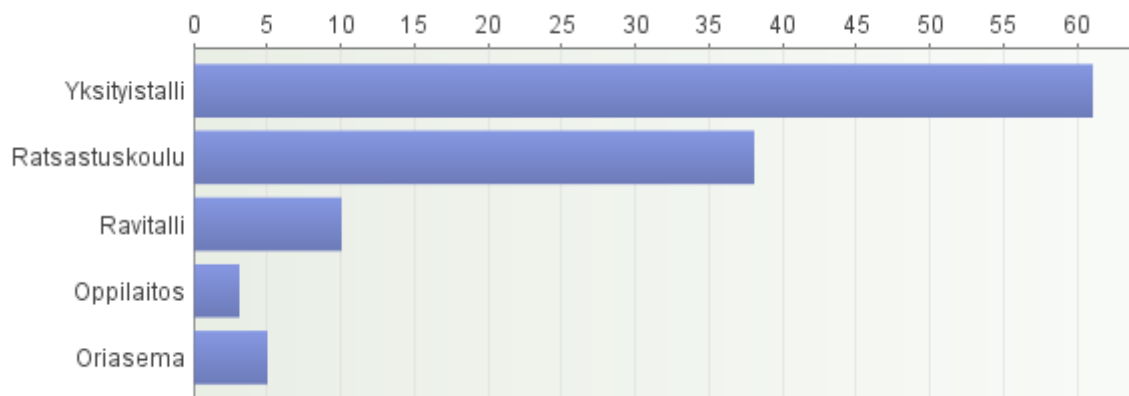
6. Yrityksen koko:

Vastaajien määrä: 85

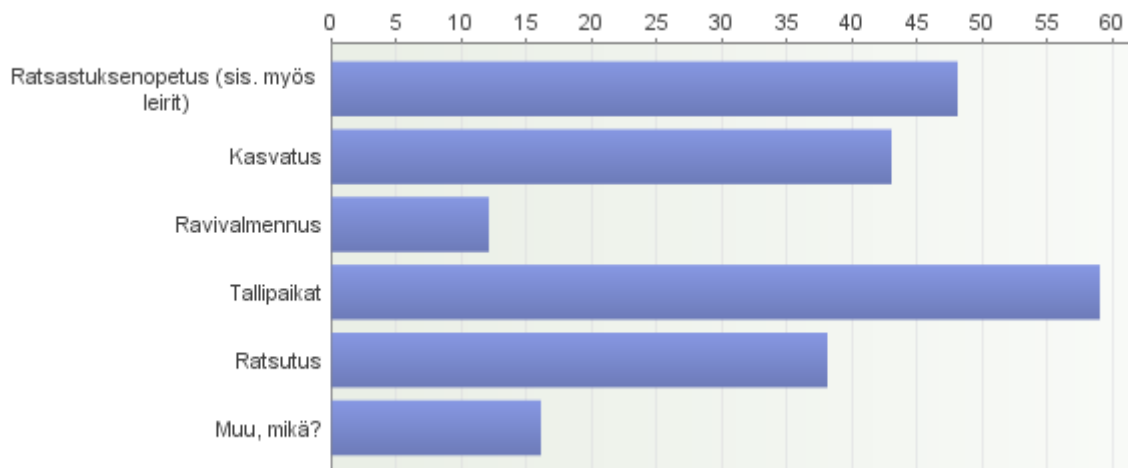
7. Yrityksen tyyppi:

Vastaajien määrä: 86

8. Yrityksen tarjoamat palvelut:

Vastaajien määrä: 88

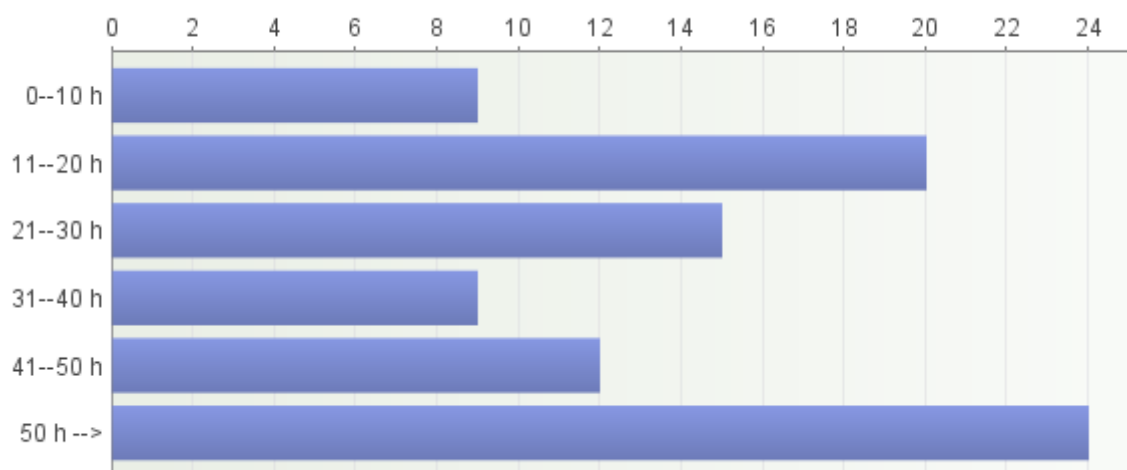

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- Yleinen opetustoiminta
- Avustaja
- kengitys
- Ratsastusterapia
- ratsastusterapia, ajo-opetus ja agility
- Kengitys
- oriasema, varsojen opetus
- lihashuoltopalvelut
- pihattoipaikat, kurssit, koulutukset, pilates, personal training
- valjaiden korjaus
- Ajelut, talutukset, kengitys jne...
- Ratsastusterapia
- Valmennus
- myyntitoimeksiannot
- ammatillinen koulutus

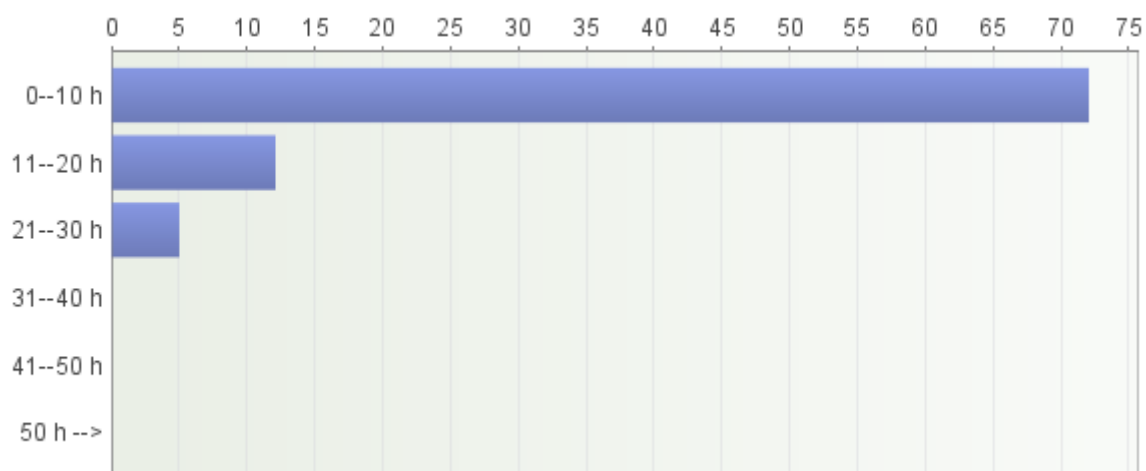
9. Arviosi keskimääräisestä työtuntimäärästä viikkoa kohden?

Vastaajien määrä: 89

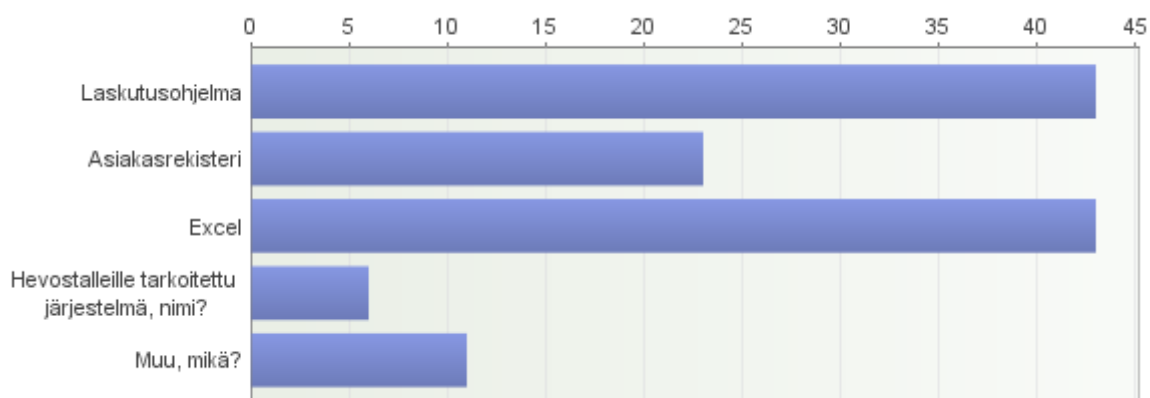
10. Arviosi keskimääräisestä työtuntimäärästä viikkoa kohden?

Vastaajien määrä: 89

11. Mitä järjestelmiä yrityksen käytössä tällä hetkellä on?

Vastaajien määrä: 76

Avoimet vastaukset: Hevostalleille tarkoitettu järjestelmä, nimi?

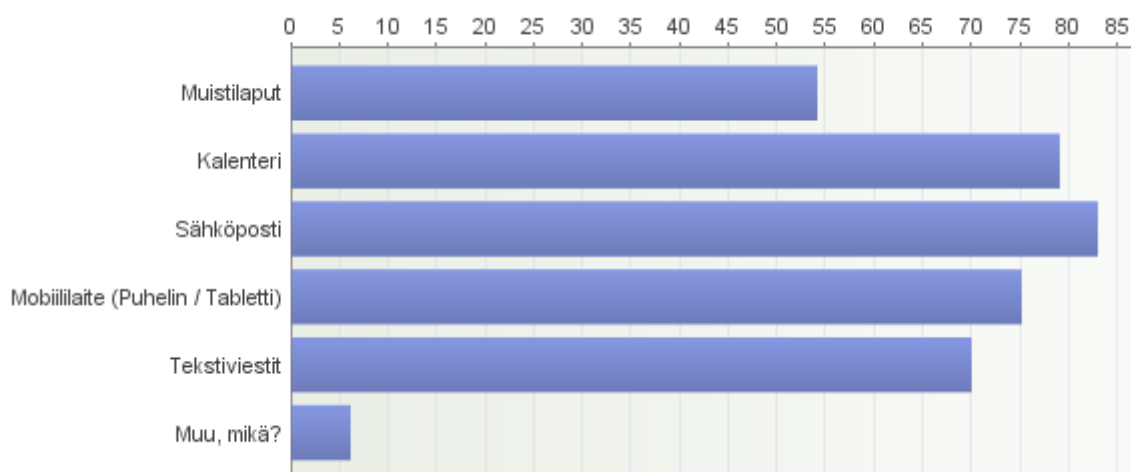
- hopti rehulaskuri
- www.ratsastustunnit.net
- Protreenari
- Hippoksen Heppa, Hopti-ruokinta
- hopti
- Meille räätälöity varausjärjestelmä

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- palkka.fi
- ei mitään
- Outlook
- Tällä hetkellä ei vielä mitään, yritystoiminnan käynnistäminen vasta suunnitteilla
- Ei mitään..
- kirjanpitäjä hoitaa laskituksen
- kunnallisektorin organisaation järjestelmät
- kirjanpitäjä hoitaa kaiken
- ei mitään
- Taloushallinnon ohjelma, hoidan itse kirjanpidon kokonaan. Alan koulutus on taustalla

12. Mitä muita yrityksen apuvälineitä Teillä on käytössänne?

Vastaajien määrä: 89

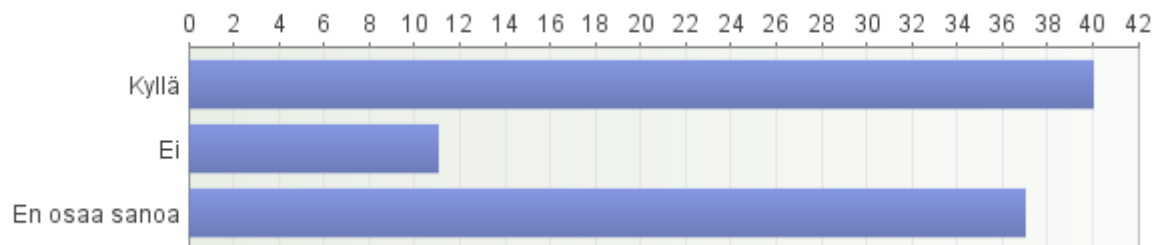

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- facebook
- tussitaulu tallin seinässä
- Hippoksen heppa-järjestelmä
- Nettisivut, facebook ym.ym.
- Kassakone
- facebook

13. Koetteko tarvetta järjestelmälle, joka toisi kaikki tarvitsemanne apuvälineet yhteen paikkaan?

Vastaajien määrä: 88

14. Millaisia toimintoja kaipaisitte järjestelmältä?

Vastaajien määrä: 86

	Kyllä	Ei	Ehkä	Ei mieli- pidettä	Yhteensä	Keskiarvo
Asiakasrekisteri	52	6	23	2	83	1,7
Automaattinen laskutusajo (lähettää kuukausittain laskutettaville automaattisesti laskut, ilman erillisiä toimenpiteitä)	50	14	20	1	85	1,67
Hevoskohtainen ruokintarekisteri-	35	19	30	1	85	1,96
Hevoskohtainen treenirekisteri-	36	17	30	1	84	1,95
Hevoskohtainen hoitorekisteri	44	15	26	0	85	1,79
Lääkekirjanpito	68	5	12	0	85	1,34
Rokotusmuistutukset (Listaa hevoset, joiden rokotukset on uusittava esim. kuukauden sisään)	68	9	8	0	85	1,29
Kengitysmuistutukset	49	15	20	1	85	1,68
Seurantatyökalu rehujen kulutukselle	47	14	23	0	84	1,71
Treenisuunnitelma (Tulostaa päiväkohtaisesti listan liikutettavista hevosista)	25	26	29	3	83	2,12
Mobiilisovellus (Mahdollisuus tarkistaa, lisätä ja muokata tietoja suoraan älypuhelimella.)	44	15	20	3	82	1,78
Kännykkämuistutukset (Asetetut muistutukset suoraan puhelimeen.)	41	15	24	2	82	1,84
Yhteensä	559	170	265	14	1008	1,74

15. Vapaa sana. Mitä muuta toivoisitte vain hevosalan yrittäjille tarkoitettulta järjestelmästä?

Vastaajien määrä: 17

- Helppo käyttöinen ja tietenkin edullinen
- Ehdottoman toimiva ja helppokäyttöinen, kaiken tarpeellisen kattava (=mistä täytyy joka tapauksessa pitää kirjaa, kuten esim. lääkitykset, kengitykset, tapaamiset, laskutukset) järjestelmä kuulostaisi loistavalta. Yhteensopivuus esim. microsoftin office- sekä open office-ohjelmistojen kanssa monipuolistaa myös mahdollisuuksia esim. jos tarvitsee viedä asiakkaiden yhteystietoja erilliselle listalle vaikka ryhmäpostitusta varten.

Helppokäyttöisyys on tässä avainsana, toivon että mahdolliselle tulevalle järjestelmälle tehdään perusteelliset käyttäjäkokeilut (usability testing) kuten nettisivuille on tapana, ja karsitaan ongelmakohdat jo työstövaiheessa. :)

- Pakolliset vapaa ja lomapäivät :)
- Ihanaa, jos tulisi joku arkea ja laskutusta helpottava työkalu!! Ja jos sen kustannukset olisivat vielä pienet...
- Tunti kalnnterin jossa voi netissä varata aikoja
- Hippoksen heppa-järjestelmän kehittäminen mm. lääkekirjanpito, laskutus jne
- se auttaisi kiireen keskellä
- Hei!

Kuulisin mielelläni lisää suunnitelmistanne.

t. Taru Suominen

taru.suominen@hepoteq.fi

- Mahdollisimman yksinkertaista käyttöä
- Helppokäyttöisyyttä, kestävyyttä, sopivaa hinta/laatusuhdetta
- Kuntayhtymän omistamassa oppilaitoksessa hallintopuoli toimii samassa koko oppilaitoksen hallinnon kanssa. Mutta itse oppilaitoksen talleille ja tallimestareille voisi olla hyötyä, jos olisi toimiva ohjelma noihin yllämainittuihin EHKÄ kohtiin. Samalla opiskelijat oppisivat sitä käyttämään
- Mahdollisuus lisätä korjaustarpeita, isompia huoltotöitä esim. laiturien uusiminen, tallin maalaus, tarhojen korjaus jne.
- Lomakkeet: tallipaikka/hoitosopimukset, säännöt jne yhdessä paikassa
- Ratsastuskoulussa tuntikirjanpito, myös hevoskohtainen kooste,

palkkalaskentaohjelma, tosin sellainen on palkka.fi:ssä

Oriasematoimintaa ajatellen astutuskirjanpito + kiimakalenteri tammojen tarkkailua varten, normikalenterista poikkeavassa muodossa - jakso 21 päivää. Tämä voisi myös tehdä muistutuksia 14, 16, 18, 21 ja 30 päivän kohdalla siemennyspäivästä.

Rehukustannusseuranta olisi kätevä myös, saisi sisältää kuivikkeiden kustannukset kanssa. Kunnossapitokulut omana osionaan. Hevoskohtainen kustannuslaskelma olisi hyvä, näkisi, mikä oikeasti tekee töitä, ja mikä "vaan hengailee" tallissa. Tähän rehut, kuivikkeet ell, kengitys, varusteet, lääkkeet, vakuutukset, kiinteät kulut ja pääoma.

Tällä hetkellä en ole yrittäjänä, vastaukset perustuvat aikaisempaan kokemukseen omasta tallista ja jälkeen mietittynä, mitä voisi/saisi/pitäisi olla nykyteknikoilla, silloin ei ollut edes kännyköitä vielä.

- Yhteys mm. hopti -ruokintalaskuriin, kansainväliseen islanninhevosjärjestelmään (World-Fengur) ja Hippoksen Heppa-järjestelmään.
- Tuntien varausjärjestelmä, verkkokauppa
- Tuntihevosten käytön seuranta ja euroa/hevonen tulo/kululaskelma. Nautapuolella on

- hyviä mittareita moneen asiaan. Vrt lehmien keskituotos jne.
Tällä hetkellä itsellä ei tallitoimintaa, pelkkää tunninpitoa yhdellä omalla ja asiakkaiden omilla hevosilla. Aiemmin pyöritin ratsastuskoulua (20 hevosta), sen pohjalta järkevälle asiakasrekisterille olisi tarvetta. Samoin ohjelma (sellainen lieneekin jo joillain käytössä) jolla voisi tehdä tunti-listat ja ohjelma seuraisi niiden pohjalta tunti-laisten kausikorttien ti-lannetta. Ja osaisi huomioida rästiläiset ja muuten vaan muulla kuin omalla tunnilla ole-vat.
Itsellä ei ole kiinnostusta (on ollut mutta totesin tyhjämpäiväiseksi) noihin ruokintaseuran-tajuttuihin, en kokenut että niistä olisi ollut apua, päinvastoin ylimääräistä työtä ja ohjelma ei sitten (tietenkään) voi huomioida hevoskohtaisia eroja.

Hevostalliyrityksen kannattavuuslaskelma

HEVOSTALLIYRITYKSEN KANNATTAVUUSLASKELMA				
Yrityksen nimi:				
Yritysmuoto:				
TAVOITETULOS (netto)		€		
+ lainojen lyhennys		v/määrä	laina-aika, vuosissa	
TULOT VEROJEN JÄLKEEN		€		
+ verotus		€	%	
RAHOITUSTARVE		€		
+ yrityslainojen korot			%	
A KÄYTTÖKATE	kuukaudessa			
+ Kiinteät kulut (ilman alv:ia)				
+ YEL %				
+ muut vakuutukset				
+ palkat				
+ palkkojen sivukustannukset			%	
+ yrittäjän oma palkka				
+ yrittäjän palkan sivukustannukset			%	
+ viestintäkulut (puhelin, internet)				
+ kirjanpito, tilintarkastus, veroilmoitus, jne.				
+ toimisto-/kirjanpitäjän kulut				
+ matka- ja autokulut, päivärahat				
+ markkinointi				
+ koulutus				
+ korjaukset ja ylläpito				
+ työttömyyskassamaksu				
+ nettisivut				
+ tallin ylläpitokulut				
+ kuivikekulut				
+ heinät, rehut, kaurat, ravinnelisät				
+ eläinlääkärikulut				
+ kengityskulut				
+ muut tallin kulut, esim. vesi, sähkö				
+ muut kulut				
+ ostot (ilman alv:ta)				
KIINTEÄT KULUT YHTEENSÄ		0 €		
		0 € vuodessa		
B				
=MYYNTIKATETARVE		0		
A+B			Kate-% tai EUR	
= LIKEVAIHTOTARVE				
- muut nettotulot				
+ alv			%	
KOKONAISMYynti/LASKUTUSTARVE				
Kuukausilaskutustavoite			veroton sis. Alv	
Viikkolaskutustavoite		kk/v		
Päivälaskutustavoite				
Tuntilaskutustavoite				

KATETUOTTOANALYYSI

Myyntituotot

- Muuttuvat kustannukset

= Katetuotto

- Kiinteät kustannukset

= Tulos

